

SKILČIŲ VADOVAS

praktiniai patarimai
vadovams

2 leidimas

1. KODĖL SKILTIS YRA GERAI?	7	38	6. SUEIGŲ PRAKTIKA
2. KAIP KURIAMA SKILTIS?	10	38	6.1. KUR RINKTIS?
2.1. SKILTININKAS – MINI VADOVAS	12	38	6.2. PIRMOS SUEIGOS SU VADOVU
2.2. LYDERIO IŠSKYRIMAS	14	39	6.3. VADOVAS IR SKILTININKAS
3. SIMBOLIKA	16	41	6.4. REPREZENTACINIAI SISTEMOS – INFORMACIJOS PRIĖMIMO IR PATEIKIMO KANALAI
3.1. SKILTIES VARDAS	16	44	7. SKILČIŲ DINAMIKA
3.2. SKILTIES SIMBOLIS – GAIRELĖ	20	49	8. JAUNIMO PROGRAMA
4. PAREIGOS SKILTYJE	22	49	8.1. SKAUTAVIMAS IR GYVENIMAS
4.1. PAREIGOS, KODĖL JOS REIKALINGOS SKAUTŲ SKILTYJE?	22	52	8.2. SUEIGŲ TEMOS
4.2. PAREIGŲ PASKYRIMAS	30	52	8.2.1. SPECIALYBĖS
4.3. PO PAREIGOS PASKYRIMO	32	54	8.3. SUEIGŲ TINKLELIS
4.4. NAUJO ŽMOGAUS ĮVEDIMAS Į SKILTĮ	35	55	8.4. SUEIGOS DINAMIKA
4.5. VAIKŲ KOMUNIKACIJA	35	56	8.5. GARBĖS TEISMAS
5. VADOVO BENDRAVIMAS SU VAIKAIS	36	57	9. VADOVO VAIDMUO
		58	10. REFLEKSIJA

...

- Na kaip savaitgalis praėjo?
 - Žinok, labai gerai. Buvau žygyje.
 - Kokiame dar žygyje?
 - Na, užsirašiau čia į skautus. Tai pirmas susitikimas ir buvo žygis. Paulius (čia mūsų vadovas) prieš tai paskambino ir papasakojo, ką su savim reikia pasiimti (na, gerai panešiotą avalynę, miegmaišį, kilimėlį, indus ir t.t.) ir pasakė, kad renkamės Arklių gatvės skvere.
 - O mes tokį turim?
 - Va, ir aš iki šiol nežinojau, kad turim. Tai teko paklajoti gatvėmis, kol radau. Bet spėjau laiku (susirinkom 16 val.) Iš viso buvo 9 žmonės, nes su Paulium atėjo patyręs skautas Edgaras (padėti).
 - O kitus pažinėjai?
 - Ne.... Nebent Gediminą. Jis mūsų mokykloje kitoje klasėje mokosi. Bet dabar tikrai visus gerai pažįstu: Vyta, Mykolą, Jūrą, Gintą, Aivarą, Dainių ir Gedą. Tai susirinkus, Paulius pasiūlė prieš žygį sužaist tokį žaidimuką – Gyvatė. Čia kai visi vienas už kito susikabina ir užsimerkia, o mato tik paskutinis. Jam Paulius rodydavo ženklus kaip judėti (tai į priekį, tai atgal, tai į šoną), o Edgaras kūrė pakeliui visokias kliūtis, per kurias reikėjo lipti, šokti, ar eiti tupiant, ir visą tai - susikabinus.
 - Palauk, tai kas tada matė to Paulio ženklus?
 - Na, tai paskutinis buvo atsimerkęs ir vairavo visus. Ir taip kiekvienas po kokias tris minutes, tai ten, tai ten. Juoko buvo bele kiek. Ypač kai Aivaras vis nespėdavo pasakyti, kad reikia sukti ir vietoj to tik ir girdėjom „bliamba“. Na, o po to Paulius pasakė, kad žygis iš tikrųjų bus ne šalia Vilniaus, o Ignalinos nacionaliniame parke. O tai yra apie 100 km nuo Vilniaus. Ir dabar visi eisim į geležinkelio stotį. Bet pakeliui pabandykim vienas apie kitą daugiau sužinoti. Tam jis suskirstė mus poromis ir davė korteles su klausimais – ką mes turim sužinoti apie

kitą žmogų. O klausimai buvo įvairūs:

Kokia tavo vardo reikšmė?

Kurioje pusėje miegi palapinėje?

Kokiu vardu gyvūną maudai namuose?

Kuo domiesi gyvenime?

Tavo mėgstamiausias neigiamas filmų herojus?

Ko tau trūksta iki visiško savęs atskleidimo?

Kas yra tavo autoritetas?

Tavo gyvenimo šūkis?

Dėl autoriteto teko ilgai pagalvoti. Bet žinok, kažkaip, va, atsakinėjant į šiuos klausimus, daug atrandi apie žmogų ir apie save. Pavyzdžiui, aš savo vardo reikšmės nežinau, o Dainius žinojo. O juokingiausia, kai įlipom į traukinį, reikėjo pristatyti, ką sužinojom, bet pirmu asmeniu, tarsi apie save šnekėtum. Ir visa tai sėdint tambūre.

- Kur?

- Na, kur durys yra, nes traukinys buvo mažas, o vagonas perpildytas. Na, pasiekėm mes Ignaliną. Nusipirkom vietinėje parduotuvėje maisto, išdėliojom jį po visų žmonių kuprines ir pirmyn. Pirmas mūsų tikslas buvo Peteliškių kaimas, nes tenai Paulius buvo sutaręs su savo draugu dėl nakvynės.

- O buvo ir antras tikslas?

- Jo, nes pasirodė, kad Pauliaus draugas buvo išvažiavęs. Na, visokių situacijų pasitaiko.

- Ir ką jūs? Kur nakvojot?

- Pasirodo, Edgaras buvo beveik vietinis. Jo tėvai irgi gyveno netoli Ignalinos - Ažušilės kaime. Bet tik viena smulkmena. Tai yra į kitą pusę nuo Ignalinos, nei mes ėjom. Tai ir išėjo, iki Peteliškių ir atgal - kokie 10 km, ir iki Ažušilės - dar kokie 5 km yra. Taip teko mums naktį pažygiuoti. Bet įsivaizduoji, koks stresas, kai sužinojom, kad Paulio draugas išvažiavo. Aišku, Edgaras su Paulium iškart pradėjo spręsti tą situaciją ir rado kitą vietą. Žinok,

kaip supratau, čia yra viena iš skautų savybių – išsisukti iš bet kokios situacijos.

- Tai jus tik ėjot?

- Ne. Pakeliui Paulius su Edgaru visokias užduotis duodavo. Vien „Liana“ ko verta.

- Kas čia?

- Žaidimas toks, kai tarp medžių krūtinės aukštyje pririšta virvė – liana ir visai komandai reikia perlipti jos nepaliečiant. Nes, jeigu palieti, visi lipa iš naujo.

- Taigi čia lengvai.

- Aha, linksmumas prasideda, kai lieka paskutinis žmogus. Ir tu pradedi laužyti galvą, kaip jį pergabenti.

- O pereiti atgal buvo negalima?

- Tame esmė, kad ne. Kišti rankas į kitą pusę - irgi negalima. Bet po trijų bandymų atidirbom savo sistemėlę ir įveikėm. Ir Gintas gerai pareguliuo, kas ir kaip lipa. Na, gera buvo pamąstyti ir prisijuokėm, aišku, bele kiek... Vien Jūros bandymai peršokti ir, užkliuvus už virvės, kritimai galva apačion ko verti... Ypač kai jau beveik niekas nieko nematė tamsumoje.

- Kur esmė?

- Na, sutemti jau spėjo. Tai ir žygiavom mes jau su „prožikais“. Aišku, po pusės kelio man koją nutrynė, tai jau kaip invalidas ridenausi toliau. Mykolui kažkas su kvėpavimu atsitiko, bet pailsėjęs atsigavo. Vytas sugebėjo kažkur mūsų vandens butelius pamesti. Aivaras vis anekdotus pasakojo, kad net „užkniso“. Ir kai Dainius pametė fotiką, surinko visus prožikus ir bėgo jo ieškoti. O Gedas, kai man nutrynė koją, paėmė mano kurpinę ir ėjo kaip viena didelė kuprinė – mūsų tankas. Ir mūsų „davaj nukirsim mišką“ vien ko vertas. Ir žinai, kas įspūdingiausia - kad naktį sugebėjom traktorių susitranzuoti...

- Miške?

- O tu ką galvojai? Na, mes gi keliu ėjom.

- Žodžiui, nežiūrint visokių nutrynimų ir kitų nesusipratimų, tai buvo kol kas geriausias mano nuotykis. Nes, kažkaip, žinai, dabar aš visiškai pasitikiu mūsų komanda.

- Hm, gal ir man į tuos skautus užsirašyti?

1. KODĖL SKILTIS YRA GERAI?

Jau daug kartų girdėta, kad skautiškos sistemos pagrindas yra skiltis. Bet ar negeriau, kai vadovas kaip mokytojas dirba iškart su „klase“? Dėsto visiems savo tiesas, auklėja, nurodinėja? Veda visus vaikų susirinkimus, daro visus darbus pats, nes jis tikrai žino, kaip greičiau ir geriau padaryti? Juk gerai, kad vaikų grupė yra didelė ir lengvai valdoma - iš jos išaugs daug lyderių?

Pirma, kiek lyderių galima gauti iš grupės? Vieną. Retai du (pvz. skirtingų lyčių). Tad jeigu vadovas vedė „klasę“ žmonių, tai kiek iš tokios grupės bus lyderių? O jeigu draugovėje buvo keletas skilčių, tai kiek lyderių bus iš tiek grupių? Ir kiek tokiu atveju bus motyvuotų į pagalbą vadovui žmonių?

Antra, visi esame susipažinę su „vaikų grupuotėmis“. Jos yra berniukų ar mergaičių grupės, kurios dažniausiai susidaro iš draugų grupių. Grupuočių nėra labai didelės, dažniausiai susidarančios iš maždaug 4-10 asmenų. Jos turi savo vardą, savo simbolius, savo specialius švarkus ar megztukus ar kitokias „uniformas“, kurios skiria juos nuo kitų grupuočių. Jos turi savo taisykles - slaptas ar viešas. Tie, kurie nusižengia taisyklėms, gauna baudą arba išmetami iš grupuotės. Jie turi savo tradicijas, savo ženklą ir vietą, kurioje susirenka. Dažnai net turi slaptą kodą ar kalbą, kurią supranta tik grupuotės nariai. Gatvių grupuotės dažniausiai užsiima blogais darbais ir kitiems daro nuostolius, nes jiems atrodo „juokinga“, kai kiti kenčia ir pyksta. Jie moko savo narius, kaip būti blogais ir kitų neklausyti [1].

Skautų skiltis yra lygiai kaip grupuotė, bet su labai dideliu skirtumu. Skautų skiltis stengiasi daryti gerus dalykus ir lavinti savo skautus, kaip būti gerais, sąžiningais ir naudingais. Jiems padeda suaugęs žmogus - vadinamas vadovu (draugininku). Draugininkas vadovauja draugovei, kuri susidaro bent iš dviejų skilčių [1].

Skautišką **skiltį** sudaro apie **6-8 skautai ar skautės**. Jei skiltyje yra mažiau negu 4-5 skautai, skilčiai pasidaro sunku veikti. Jei vienas ar antras neateina į sueigą, lieka tik trys ar keturi. Sunku žaisti žaidimus, atlikti pratimus ir varžytis su kitomis skiltimis. Jei skiltyje yra daugiau kaip aštuoni ar devyni skautai, skiltis pasidaro per didelė. Tylesni, ramesni skautai nebedalyvauja skilties diskusijose ir didžiojoje skiltyje pradeda atsirasti dvi mažesnės „skiltys“ [1].

Kaip ir grupuotė, skiltis turi savo vadą, simbolius, vardą, šūki, dainą, gairelę, uniformą, slaptą kodą, tradicijas ir daug kitų dalykų, kuriuos jie gali sugalvoti. Kaip ir grupuotėje, berniukai ar mergaitės yra draugų grupė, kuri nori kartu ką nors daryti, keliauti ir dalintis nuotykiomis. Jie nori kartu skautauti [1].

Trečia, draugovės skilčių grandis (sistema) susidaro iš: draugininko, skiltininkų, skautų skilčių, įvairių pareigų skiltyse ir skilties dvasios. Sistema veikia taip: draugininkas lavina skiltininkus, skiltininkai lavina savo skautus ir suteikia jiems atsakomybės duodami tam tikras pareigas skiltyje. Jungiami savo išgyventų nuotykių, bendros patirties, bendrumo simboliais: šūkių, vardų, gairės bei kitų tradicijų, skilties skautai susidraugauja ir susijungia į vieną artimų draugų grupę. Visa tai yra skilties dvasia. O skautiška veikla parūpina draugininkui ir skiltininkams progų lavinti skautus kaip sugyventi, dirbti kartu ir dar artimiau susidraugauti. Darydami klaidas ir iš jų mokydami, mėginami dalykus, kurių anksčiau nemokėjo ar bijojo pamėginti, skautai, skiltininkai ir net vyresni vadovai tobulina savo vadovavimo gabumus ir savo charakterius [1].

Skilčių sistemoje nemėginame rasti pačių geriausių ir gabiausių skautų ir duoti visą atsakomybę tiems, kurie turi daugiausia patyrimo. Skilčių sistemos tikslas yra duoti skautams atsakomybės atlikti naujus uždavinius, kurių niekada nėra turėję, kad ir jie galėtų įgyti daugiau patyrimo ir geriau save išlavinti [1].

Draugininkui, kuris yra patyręs vadovas, yra lengva suorganizuoti ir praveisti draugovės šventę. Jam geriau sektusi, greičiau viskas vykta, gal net visa šventė geriau praeitų. Bet geras skautų vadovas vadovaujasi skilčių sistemos principais suteikdamas neprityrusiems jauniems vadovams ir skautams progą lavintis, kaip organizuoti ir vadovauti. Jis su neprityrusiais pasitaria, jiems pasiūlo, paaiškina ir kitaip pataria, bet pats už juos nieko nedaro (nebent tik pagal sumanymą aktyviai prisideda ir rodo pavyzdį). Nepatyrę jauni vadovai mokosi vadovauti ir organizuoti, nors ir padaro klaidų. Per šiuos mėginimus, jie įgyja daugiau svarbaus patyrimo ir pasimoko iš savo klaidų. Kitą kartą galės geriau ir greičiau suorganizuoti tokią pat šventę, gal visai be klaidų [1]!

Tokiu pat būdu skiltininkas lavina savo skilties skautus. Nors skiltininkas žino daugiau už savo skautus ir geriau moka daug ką daryti, stengiasi duoti savo skautams progų pasimokyti. Gal ilgiau užtruks, gal ne taip gražiai atrodys, bet svarbiausia - skautas turės progos pamėginti. Kitą kartą seksis geriau, atrodys gražiau - ir per laiką skiltininkas turės skiltį pilną skautų, kurie daug daugiau žinos ir mokės, negu toje skiltyje, kur viską darė vienas. Iš tokio skiltininko skautai mažai ko išmoks ir bijos mėginti naujus dalykus [1].

Susumuojant, skilčių sistema yra skautiško charakterio lavinimo metodas. Per atsakomybių gavimą ir bendradarbiavimą su kitais skilties skautais, stiprėja charakteris ir skautas išmoka kaip su kitais sugyventi, su jais dirbti ir kaip pasitikėti savo asmeniniais gabumais [1].

2. KAIP KURIAMA SKILTIS?

Visada reikia prisiminti, kad komandos formavimas – yra laisvas ir paprastas. Kuo paprasčiau ir natūraliau darysi, tuo geriau. Aišku, tam reikia turėti daug žinių, kaip laisvai ir paprastai norima linkme formuoti komandą – skiltį.

Štai keletas skautavimo taisyklių pavyzdžių, kurie perteikiami vaikams per veiklą/žaidimą:

Vadovas liepė visiems vaikams pasiimti sau maisto į žygį. Kai atėjo laikas pietauti, vadovas pakvietė vaikus sudėti savo maistą į vieną krūvelę. Viską supjaustė mažais gabaliukais – vienam kąsniui. Po to vadovas paskyrė vieną vaiką (numatytą busimą skiltininką) būti teisėjui. Paėmęs vieną kąsnį ir jo nerodydamas klausia „teisėjo“: „kam atiteks šis kąsnis?“.

Arba į kiekvieną „Jūs“ vadovas vis juokaudavo „Jūs, kreipiasi teatre, o mes miške“ ir t.t.

Taigi, vietoj sauso papasakojimo reikia gyvai su šypsena ir pajuokavimu rodyti kaip daryti.

Pati geriausia komandos formavimo ir žmonių atsiskleidimo forma yra žygis-nuotykis. Kurkite vaikams staigmenas ir nuotykius. Kaip pavyzdys, žygis aprašytas pradžioje. Todėl pirmai sueigai kaip tik būtų gerai padaryti būsimos skilties žygį, kuriame vadovas kelias kartu su vaikais, bendraudamas pažins vaikų pomėgius ir sugebėjimus, atskleis skautavimo taisykles, prasmę ir t.t., ir kartu juos stebės.

Pirmas kaip žygio, taip ir skilties formavimo **punktas** turėtų būti **susipažinimas**. Susipažinimas nereiškia tik pažinti kitų skilties skautų vardus ir veidus. Skiltis praleis daug laiko kartu sueigose, darbuose, iškylose, stovyklose, įvairiuose užsiėmimuose ir t.t. Kuo artimiau skilties skautai vienas kitą pažins, tuo lengviau bus jiems bendradarbiauti, sugyventi ir žinoti savo ir kitų jėgas.

Kompanijos jausmas atsiranda, kai žmonės pradeda atvirai šnekėti apie asmeniškumus. Tokiam atviram bendravimui sukelti galima panaudoti šio kurso pradžioje pateiktą susipažinimo poromis žaidimą: kur žmonės suskirstyti poromis

žaidimą: kur žmonės suskirstyti poromis turi pagal nustatytą klausimyną sužinoti daugiau vienas apie kitą, o po to pasakojant vienas apie kitą, pristatyti visiems, ką jis sužinojo. Įdomesnė forma – galima pasakoti apie kitą iš pirmo asmens. Į klausimų sąrašą gerai įtraukti ir linksmus klausimus (pvz. kurioje pusėje mėgsti miegoti palapinėje; apie ką rašysi savo pirmą knygą; ar mėgsti meluoti ir t.t.). Tai nuims bendravimo įtampą ir skatins atsakymų kūrybiškumą.

Taip pat galima įtraukti klausimų apie pomėgius: kokiu vardu gyvūną moudai namuose; tavo mėgstamiausias neigiamas filmų herojus; geriausia frazė / siužetas iš knygos ir t.t.

Bet koks klausimas turi būti suformuluotas su tiek rimtai, tiek ir ironiškai.

Kodėl žygis-nuotykis?

Žygis – yra natūrali išgyvenimo situacija, kur žmonės yra kartu atitrūkę nuo įprastų gyvenimo sąlygų (patogumų). Elgdamiesi neįprastoje situacijoje, sprendami iškilusias problemas, priimdami bendrus visiems tinkamus sprendimus, valdydami dėl to atsiradusį stresą, žmonės atsiskleidžia tokie, kokie jie iš tikrųjų yra. Nes kai situaciją paliečia žmogaus išgyvenimą – jis parodo savo natūralų elgesį. Todėl kuriant žygį-nuotyki, vadovui reikia sukurti natūraliai atrodančias problemines situacijas ir jų sprendimą daugiau palikti vaikų atsakomybei. Šiaip atsiras ir nekurtų situacijų, bet atsiduriant ir kartu išgyvenant kažkokią situaciją, vaikai suartės ir taps komanda (su vadovu pagalba, nes kitaip gali ištikti komandos sunaikinimas ir iš šio kilusios pavojingos pasekmės).

Kai vaikai išgyvena nuotyki kartu, jie geriau susibendruoja ir pradeda pasitikėti vienas kitu. Tai vienas iš skilties pagrindų.

2.1. SKILTININKAS – MINI VADOVAS

Kai grupė žmonių ką nors organizuotai daro, visada turi vadą, kuris koordinuoja grupę: narių pastangas, ką daryti, kaip daryti, ir dėl to jis yra visiškai atsakingas už savo grupės sėkmingą veiklą ir tikslo pasiekimą. Tą teisę ir pareigą deleguoja jam žmonės, nes tikisi, kad jis yra tinkamiausias vadovauti jų grupei. Už tai žmonės jį gerbia ir stengiasi sekti jo pavyzdžiu [1].

Skautų skiltis, kaip ir kitos organizacijos ir grupės, turi savo vadą - skiltininką. Skiltininkas turi daug atsakomybių. Jis:

1. Išsiaiškina ir atitinkamai pagal gebėjimus ir poreikius paskirsto pareigas visiems savo skilties skautams bei prižiūri, kad pareigos būtų tvarkingai vykdomos (prieš tai su vadovu iki smulkmenų išsiaiškinęs kiekvienos pareigos savybes ir vykdymo ypatumus).
2. Įgyvendina draugovės vadijos įsakymus ir nutarimus savo skiltyje.
3. Pasiremdamas vadovo patarimais, suplanuoja, paruošia, praveda ir įvertina savo skilties sueigas.
4. Dirba komandoje su savo paskiltininku, kad paskiltininkas bet kokių momentu galėtų jį pakeisti.
5. Atstovauja savo skiltį ir jos skautų nuomones draugovės vadijos ir kituose posėdžiuose.
6. Stengiasi įsigyti aukštesnį patyrimo laipsnį, daugiau žinių, daugiau specialybių už savo skautus ir jiems vadovauti savo geru pavyzdžiu, skatindamas taip pat tobulėti.
7. Prižiūri savo skilties narių elgesį ne vien tik skilties, bet ir draugovės, bei tunto sueigose.
8. Stengiasi lankyti vadovavimo kursus ir tobulinti savo kaip vadovo žinias.
9. Ir svarbiausia, jis turi suprasti ir išklaudyti kiekvieną savo skilties narį ir, laiku pastebėjus poreikį, padėti [1].

Gero skiltininko pareigos nėra lengvos ir joms reikia tvirto žmogaus. Skiltininkas daug ką išmoksta apie vadovavimą ir tos žinios pravers jam gyvenime [1].

Vadovo uždavinys – stebinti skiltininkus naujomis galimybėmis, nuolat išsiaiškinant (tiriant) skilties poreikius. Poreikius galima tirti įvairiais metodais – pavyzdžiui: poreikių medis, bendros problemos išskyrimas ir jos sprendimo paieška, arba tiesiog stebėjimas pasiremiant patirtimi.

Toliau pateiksime informaciją, kaip išskirti lyderį – skiltininką.

Besikuriant naujai skilčiai, **antras** jos **žingsnis** po susipažinimo yra **išrinkti skiltininką**. Vadovo užduotis - kryptingai išskirti iš skilties lyderį, kuris aktyviai prisidės prie grupės veiklos, sąžiningai eis savo pareigas, visus skilties skautus laikys lygiais ir nė vieno neskriaus, stengsis dėl savo grupės, sugebės kalbėti visų skilties skautų vardu, atstovaus jų nuomones ir pageidavimus draugovės vadijos posėdžiuose ir visa tai, kas jau buvo įvardinta. Geras skiltininkas veda savo skautus ir juos lavina savo pavyzdžiu. Blogas skiltininkas įsakinėja kitiems atlikti visus darbus, o pats nieko nedaro, arba viską daro pats. Nes, visada prisiminkite, žuvis pūna nuo galvos.

2.2. LYDERIO IŠSKYRIMAS

Tik formuojant skiltį, **išskirti** tos grupės lyderį vadovui padės motyvacinė žmonių tipų charakteristika (pagal nustatytą žmogaus tipą galima koreguoti bendravimą su juo – jo motyvavimo priemonės / manipuliavimą). Žmogus gali turėti ir kitų tipų atspalvius, bet pagrindinis tipas bus ryškiausias. Nors tai „grubi“ sistema, nes žmogaus asmenybė yra daugiapusė, bet pati pradžioj, kai vaikai dar „nepažygiavo skautišku keliu“, tai gali padėti.

Geriausia, jeigu skiltininkas bus „sprendimo“ tipo, o paskiltininkas „generavimo“ tipo.

Aprašytame pradžioje žygyje buvo žaidimas „gyvatė“. Ji buvo skirta būtent tam, kad padėtų nustatyti dalyvių tipus ir po to, iškart, lyderį ir jo pavaduotoją sujungti ir sudominti vienas kitu (sukurti artimesnius ryšius per klausimą ir pirmą bendravimo įspūdį – „gerai bendrauju su tuo, su kuo susipažinau anksčiau“). Bet kartu ir sujungti kitus grupės žmones, kad iš porų bendravimo kurtųsi grupės bendravimas. Taip formuojamas natūralus skilties pagrindas. O dar geriau panaudoti daugiau žaidimų, kad geriau nustatyti tipus.

Užtikrinti / kristalizuoti lyderio poziciją skiltyje (vaikai natūraliai nutars, kad taip, čia mūsų lyderis) galima pasinaudojant žaidimu „Liana“, arba bet koku žaidimu, kuris skirtas komandiniam darbui (geriau juos daryti nuolat), kur lyderis prisiims sau atsakomybę padėti komandai įveikti užduotį.

Papildomai kristalizuojant lyderį komandoje, galima pasinaudoti autoritetų kėlimo metodu, netiesiogiai pažymint vaiko sugebėjimus ir laimėjimus (pvz. „Ei, Jonai, aš girdėjau, kad tau gerai sekasi su matematika? Gal tu prasiskaičiuok šokimo trajektoriją?“). Taip vadovas kels vaiko autoritetą pasinaudojant savo autoritetingu žodžiu atkreipiant vaiku dėmesį į lyderio turimą pranašumą šioje situacijoje.

Anksčiau buvo užsiminta apie skiltininką: „Tą teisę ir pareigą deleguoja jam žmonės, nes tikisi, kad jis yra

tinkamiausias vadovauti jų grupei. Už tai žmonės jį gerbia ir stengiasi sekti jo pavyzdžiu.“ Vadinasi, su laiku vadovu išskirtas lyderis turi užsitarnauti šitą teisę skiltyje savo darbais ir elgesiu. Tai reiškia, kad nors skiltis ir rinko sau skiltininką, jis bus paskirtas (nors ir netiesiogiai).

<h3 style="color: red;">Sprendimas</h3> <p>Jų interesas: iššūkiai, pasiekimai, prizai Jų tikslas: vadovauti Rezultatas: valingas sprendimas Išraiška: tiki, kad jų sugalvoti atsakymai teisingiausi; mano, kad yra generavimo tipo (kad rūpinasi kitais) Bendravimo strategija su jais: komplimentas, komplimentas, iššūkis („Girdėjau, kad gerai pieši ir dar orientuojiesi. Aš kaip tik ieškau žmogaus žemėlapiu piešimui.“)</p>	<h3 style="color: green;">Informacija</h3> <p>Jų interesas: tik nauja informacija Jų tikslas: informacijos analizės tikslas yra pati analizė (tiria iš visų pusių) Rezultatas: žiūrėdami į informaciją vis iš kitos pusės, negali priimti sprendimo Išraiška: nemėgsta apkabinių, darboholikai Bendravimo strategija su jais: faktai, naujos žinios („Girdėjau, yra naujas budas užkurti laužą.“)</p>
<h3 style="color: blue;">Kompanija</h3> <p>Jų interesas: įdomumas Jų tikslas: „tūsas“, bendravimas Rezultatas: gali padaryti daug, jei bus įdomu Išraiška: bendravimas svarbesnis negu pats darbas; negali susikoncentruoti Bendravimo strategija su jais: sakyti, kad bus įdomu ir linksma... („Žinai, skusti bulves 300 žmonių yra labai linksmai! Pabandom?“)</p>	<h3 style="color: yellow;">Generavimas</h3> <p>Jų interesas: kiti žmonės Jų tikslas: rūpintis kitais, kitų gerove Rezultatas: vis spręsdami, kaip būtų geriau kitiems, negali priimti sprendimo Išraiška: mėgsta draugauti, nemėgsta padėku, stoja už kitus, puikius pasakotojai ir moka išklaustyti Bendravimo strategija su jais: per kitus („Va jeigu padarysi stendą, tai kiti visada žinos, ką veikti.“)</p>

3. SIMBOLIKA

Trečias, o gal ir lygiagretus antrajam, **žingsnis** kuriant skiltį - tai **skilties natūralių atributų atsiradimas**: šūkis, vardas, simboliai, tradicijos ir t.t. Šie bendri atributai, kurie atsiranda per bendrus išgyvenimus, dar stipriau suvienija žmones grupėje.

3.1. SKILTIES VARDAS

Visi asmenys, daiktai, vietos, organizacijos, grupės turi savo vardus. Kai tą vardą ar pavadinimą išgirstame, tuoj pagalvojame apie žmogaus veidą, daikto išvaizdą ar vietovės vaizdą. Vardais ar pavadinimais skiriame vienus dalykus nuo kitų. Skiltis, grupė berniukų ar mergaičių, irgi skiriasi viena nuo kitos vardais [1].

Vaikams vardus duoda tėvai. Vietovėms pavadinimus duoda tie, kurie pirmiausiai tas vietas atranda arba jose apsigyvena. Daiktą pavadina tas, kas pirmiausiai jį pamato arba išranda. Organizacijos ir grupės nariai patys susitaria ir parenka savo grupei tinkamą vardą [1].

O kaip tada su skilties vardu? Kas turi skiltį pavadinti? Kokį vardą skiltis turėtų turėti? [1]

Skautams, kurie pirmą kartą sudaro naują skiltį, atsiranda poreikis įvardinti savo grupę, kad jie patys ir kiti skautai atskirtų jų skiltį nuo kitų. Ilgai negalvodami, jie dažniausiai pasirenka vieną iš kelių dažnai naudojamų vardų, nes ir kiti skautai tą patį naudoja ar naudojo. Užtai turime daug „Vilkų“, „Lapinių“, „Briedžių“ ir t.t. Todėl nereikia skubėti ir iškart duoti vaikams patiems pasirinkti sau vardą [1].

Jei kuriam nors daiktui nori duoti skirtingą pavadinimą, kad jis skirtųsi nuo kitų panašių daiktų, arba vaiką pavadinti taip, kad du broliukai neatbėgtų, kai šaukiamas tik vienas, tai kodėl skilčiai duoti vardą, kurį jau turi kita skiltis? Kodėl duoti skilčiai vardą, kuris nieko jai nereiškia? Prieš vaiko gimimą, tėvai dažniausiai ilgai galvoja apie tinkamą vardą. Jie nori rasti vardą, kuris bus svarbus ir reikšmingas, nes jų vaikas jiems yra

svarbus ir ypatingas. Dažnai tėvai net laukia kol vaikas gimsta ir jie turi progą gerai jį pasižiūrėti prieš galutinai nusprenddami ar parinktas vardas jam tinkamas. Taip pat ir su skiltimi – Tavo ir vaikų skiltimi! Ji ir jos vardas turėtų jums būti labai svarbus ir reikšmingas, kadangi ji nėra bet kokia skiltis. Ji yra Jūsų skiltis! [1]

Skilties vardas atsiranda ne iškart, o truputį vėliau ir atsiranda bendromis skautų ir vadovo pastangomis. Nes tam, kad parinkti grupei tinkantį vardą, grupė turi spėti pasireikšti. Stebėkite grupę: kaip jie atrodo, kas patinka ir nepatinka, kokie jų vardai, kur gyvena, darbštūs ar tinginiai, juokingi ar rimti, vikrūs ar lėti ir t.t. Tada iš šitų pastebėjimų bandykite išskirti bendras charakteristikas, ir jas turint galima pradėti ieškoti skilčiai vardo [1].

Pavyzdžiui, gudrūs skautai gali pasivadinti „Gudrių Lapinų“ vardu, išdidūs skautai gali pasivadinti „Kilniais Žirgais“ ir t.t. [1]

Kai vadovas pagal išskirtas savybes turi parinkęs keleto gyvių vardus, jis gali suorganizuoti žygį-nuotyki, su kelių maršrutų variantais („pasirink šitą kelią, jei esi stiprus, šitą kelią, jei esi vikrus“ ir t.t.), kurio metu vaikai galiausiai apsispręs, kurie gebėjimai ir savybės jiems kaip grupei yra prioritetas. Taip jie prisidės prie savo vardo atsiradimo ir tikrai jį gerbs, nes gavo nuotykiu-išgyvenimo metu.

Pavyzdžiui, skautų skiltis sekdamo skautų vyti „lape“, kuris palikdamo pėdsakus, ir pakeliui pagal ženklus rasdamo visokius uždavinius. O kai kuriose vietose tekdamo netgi pasirinkti kelią, priklausantį nuo to, kokie gabumai jiems buvo svarbiausi („jeigu jūs vikrūs, sukite į dešinę, jeigu gudrūs – eikite tiesiai“ ir t.t.). Galų gale jie išėjo į lauką, kur sėdėjo vadovas ir skautas vyti prie laužo, o virš jų skautai pamatė gyvūno paveiksluką – tai buvo jų skilties vardas. Ir apsižvalgę, pamatė ir kitų paveikslukų, nes, kaip vėliau paaiškino vadovas, jeigu jie būtų pasirinkę kitą kelią, tai būtų pamatę kitą gyvūną.

Atkreipkite dėmesį dar į vieną dalyką. Kaip žinote, yra sausumos, jūrų ir oro skautai. Kiekvienos šakos skautai gali (nors nebūtinai) pasirinkti gyvį, kuris skrenda, plaukia, ar gyvena sausumoje. Oro skautams tiktų „Sakalų“, „Žaibų“, „Griaustinių“, „Burbuliukų“ ar „Arų“ vardai. Jūrų skautams tiktų „Ryklių“, „Ungurių“, „Banginių“, „Ešerių“ ir „Delfinų“. Sausumos skautams tinka „Liūtų“, „Ąžuolų“, „Kelmų“, „Kalakutų“, „Agurkų“, „Žiogų“, „Leopardų“ ar „Termitų“ [1].

Rinkdamiesi vardą pagalvokite apie gyvulius, šliužus, paukščius, medžius, žuvis ir kitus jūrų gyvius, gėles, vaisius, daržoves, vabzdžius ir gamtos reiškinius. Paprastai skiltys nevadinamos žmonių ar kurių nors grupių vardais, nes tie pavadinimai paliekami draugovių vardams. Nepatartina skiltį vadinti platesnės gamtos kūrinių ar reiškinių, pvz. „Miško“ ar „Smėlio“ vardais. Miškas labai sudėtingas savo augmenija ir gyvūnija ir netinka skilties vardui [1].

Pasirenkant skilties vardą, reikia atsižvelgti į giminę, vyriškos ir moteriškos giminės pavadinimus. Pvz. „Bitutės“, „Peteliškės“, „Aguonėlės“, „Žirafos“, „Snaigės“ ir „Panteros“ yra moteriškos giminės pavadinimai ir labiau tinka skaučių skiltims. Berniukams tinka vyriškos giminės pavadinimai, kaip „Klevai“, „Gaidžiai“, „Žalčiai“, „Šeškai“, „Ledukai“, „Kopūstai“ ir panašiai [1].

Dar reikia įsidėmėti, kad papildomas būdvardis prie vardo labiau charakterizuoja skiltį ir tuo pačiu metu skiria skiltį nuo kitų skilčių, kurios turi to paties gyvūno vardą. Būdvardis pabrėžia kokią nors skilties gyvio ypatybę, padaro skilties vardą įdomesnę ir vaizduotėje išryškina to gyvio paveikslą. Pavyzdžiui, „Žirgų“ skiltis. Įsivaizduojame kelių pabalnotų arklių vaizdą. Tie žirgai tikriausiai tik stovi ir nieko nedaro. „Lekiančių Žirgų“ vardas sukelia judresnę paveikslą vaizduotėje. Matome bėgančių žirgų būrį dulkių debesyje. „Žvengiančių Žirgų“ vardas vaizduotėje sukelia didelių ir

galingų žirgų paveikslą: atsistoję ant užpakalinių kojų jie narsiai kovoja su priešu [1].

Kodėl skilties vardas kažkaip turi būti susietas su gyviais? Todėl kad vaikų vaizduotėje jau susiformavo stereotipinis požiūris į gyvius. Todėl paaiškinti savo savybes kitiems vaikams lengviau per gyvius. Ir gamtos gyvis - yra gyvas, kaip ir skiltis skautų, kurie žaidžia gyvenimą gamtoje.

3.2. SKILTIES SIMBOLIS – GAIRELĖ

Lietuva, Amerika, Kanada ir visi kiti kraštai turi savo vėliavas. Vėliava simbolizuoja kraštą. Kai vyksta paradai, minėjimai ir kiti ypatingi įvykiai, vėliavos yra garbingai įnešamos į salę ar lydimos orkestrų ir žymių žmonių. Kai vyksta Olimpiados, aukso medalių laimėjęs pagerbiamas grojant jo krašto himną ir pakeliant krašto vėliavą. Skautai gerbia vėliavas saliotuodami ir stovėdami ramiai. Taip darydami, gerbiame

ne pačią vėliavą, bet kraštą, kurį vėliava simbolizuoja [1].

Skautų skiltis irgi turi savo simbolį - gairelę. Ji dalyvauja visur kur dalyvauja skiltis. Skautiška gairelė yra 25x35 cm geltonos (arba pagal galiojančią tradiciją) medžiagos trikampis, pririštas prie 1,7 m aukščio koto [1].

Skiltininkas laiko skilties gairelę. Taip kaip senovės karų vadai, jis

visur veda savo skiltį su gairele. Iškylose, stovyklose, sueigose ir minėjimuose visur aiškiai matydami jūsų skilties simbolį, visi žino, kuri skiltis čia dalyvauja. Didžiukitės savo skiltimi ir leiskite visiems matyti, kas jūs esate. Saugokite savo gairelę nuo purvo ir dulkių. Nenaudokite jos negarbingai. Gerbkite ir prižiūrėkite ją, kaip gerbiate ir prižiūrite krašto vėliavą. Jūsų gairelė simbolizuoja JUS. Elkitės su ja, taip kaip norite, kad kiti elgtųsi su jumis. Ir nuo seno yra žinoma, kad kritusi gairelė kaip ir kritusi vėliava simbolizuoja kritusį vienetą [1].

Abiejose gairelės pusėse prisiuvas ar priklijuojamas juodos spalvos skilties gyvio siluetas. Šis siluetas yra kaip gyvio, paukščio, lapo, žuvies ar gėlės „šešėlis“. Skilties šešėlis. Norėdami nupiešti savo skilties gyvio siluetą, pagalvokite kaip tas gyvis atrodytų, jei jis atsistotų tarp jūsų ir saulės ar kitos šviesos. Gairelės siluetui užtenka gyvio galvos, nors jei kas nori, gali panaudoti visą gyvį. Taip pat užtenka vieno lapo ar gėlės silueto, jei skilties vardas yra parinktas iš tų grupių. Turėdama paukščio vardą, skiltis gali panaudoti paukščio siluetą jei paukščio galva yra kuo nors charakteringa ir skiriasi nuo kitų. Kai kurių paukščių visas siluetas yra lengvai atpažįstamas (pvz. varna, flamingas). Gal net skrendančio paukščio siluetas geriausiai pažįstamas (žuvėdra, kolibris, kregždė). Gamtos reiškiniai, kaip debesėliai ir lietaus lašiukai, reikalauja daugiau kūrybingumo [1].

Svarbiausia prisiminti, kad siluetas turėtų būti lengvai atpažįstamas, kad kiti skautai ir tėvai galėtų greitai atpažinti skilties vardą tik pažvelgę į siluetą. Būkite kūrybingi. Gairelė yra tik gairelė tol, kol JŪSŪ gyvio siluetas ją išskiria iš kitų [1].

Pasigaminus gairelę, galima suorganizuoti kokią nors garbingą ceremoniją, per kurią gairelė bus įteikta skilčiai.

4. PAREIGOS SKILTYJE

Pareiga yra darbas ar darbai, kurių asmuo imasi ar sutinka atlikti. Pareiga taip pat yra darbas ar reikalas, kurių žmogus įgyja būdamas šeimos ar grupės nariu, nors ir pats tiems darbams nepasisiūlė ar jų nelabai nori. Vienaip ar kitaip, tai yra asmens atsakomybė, kad apsiimtas uždavinys ar įpareigojimas būtų atliktas gerai ir iki sutarto laiko [1].

4.1. PAREIGOS, KODĖL JOS REIKALINGOS SKAUTŲ SKILTYJE?

Kiekvienas žmogus, kuris priklauso grupei, turi turėti atsakomybės jausmą, kad reikia prisidėti prie tos grupės darbų ir atsakomybės. Dalindamasis grupės darbais, dalinasi ir jos draugiškumu. Jei kuris grupės narys turi dirbti daugiau, tuoj pasijunta, kad jis neteisingai yra perkrautas darbais. Kartais net pradeda jaustis, kad visa grupė „jam priklauso“, nes jis „viską dirba“, o kiti tik seka ar žiopso. Jei kuris grupės narys per mažai dirba grupės gerovei, kiti grupės nariai pradeda pykti, kadangi jie turi atlikti ne vien tik savo darbus, bet taip pat ir to žmogaus darbus. Nedirbantis žmogus tuoj pat pajunta kitų grupės narių pyktį ir vis mažiaus bandys bendradarbiauti su tais nariais. Jis pajunta lyg visai nepriklauso tai grupei. Greitai iš viso pasitraukia iš veiklos [1].

Geriausiai, kai visi turi vienodai darbo ir tiek pat atsakomybės grupės veikloje. Atsakomybės skatina pareigingumą ir rodo žmogui, kad jis yra vertas pasitikėjimo. Juo daugiau pareigų, ir kuo jos geriau atliekamos, tuo daugiau įgyjama pasitikėjimo žmogumi ir tuo aukščiau jis įvertinamas. Kuo mažiau įsipareigojama ir kuo blogiau pareigos atliekamos, tuo mažiau kiti pasitiki tuo žmogumi ir tuo mažiau atsakomybės jam duoda [1].

Pareigos skautiškoje skiltyje yra labai svarbi charakterio lavinimo sistemos dalis. Jos moko skautus, kaip reikia būti atsakingais ir kaip sąžiningai pareigas atlikti. Kiekvienas

skilties skautas atlikdamas savo pareigas, padeda skilčiai stipriau veikti ir padeda skiltininkui vykdyti jo pareigas, iš kurių svarbiausia yra prižiūrėti, kad skiltis gerai veiktų. Kiekvienas geras skautas nori gerai atlikti visas savo pareigas, kad ne vien tik kiti gerai apie jį galvotų ir juo pasitikėtų, bet dar svarbiau, kad jis pats gerai jaustųsi [1].

Jau anksčiau minėjome, kokios yra skiltininko pareigos ir atsakomybė skiltyje. Dabar pažvelkime, ką kiti skilties nariai gali daryti (dažniausiai daro, kad užtikrintų bendros skilties skautiškos veiklos pažangą).

Pagrindinės pareigos skiltyje yra [1]:

1. Skiltininkas
2. Paskiltininkas
3. Sekretorius
4. Išdininkas
5. Ūkio vedėjas
6. Virėjas
7. Laužavedys
8. Iškylų vedėjas
9. Žurnalistas
10. Bibliotekininkas

Paskiltininko pareigos:

a) „Dešinė skiltininko ranka“, dirba komandoje su skiltininku: planuoja, paruošia, praveda ir įvertina skilties sueigas. Kai skiltininkas negali dalyvauti, jį pakeičia.

b) Padeda skiltininkui išsiaiškinti ir atitinkamai pagal gebėjimus ir poreikius paskirstyti pareigas visiems savo skilties skautams ir prižiūrėti, kad pareigos būtų tvarkingai vykdomos (prieš tai kartu su skiltininku ir vadovu iki smulkmenų išsiaiškines kiekvienos pareigos savybes ir vykdymo ypatumus).

c) Padeda skiltininkui įgyvendina draugovės vadijos įsakymus ir nutarimus savo skiltyje.

d) Atstovauja savo skiltį ir jos skautų nuomonės draugovės vadijos ir kituose posėdžiuose, jei skiltininkas negali dalyvauti, ir po posėdžio praneša skiltininkui, kas buvo diskutuojama ir nutarta.

e) Seka skiltininko pavyzdžiu, stengiasi įsigyti aukštesnį patyrimo laipsnį, daugiau žinių, daugiau specialybių ir rodyti gerą pavyzdį savo skilties skautams, skatinant taip pat tobulėti.

f) Kartu su skiltininku prižiūri savo skilties narių elgesį ne vien tik skilties, bet ir draugovės, bei tunto sueigose.

g) Kaip ir skiltininkas, jis turi suprasti ir išklaudyti kiekvieną savo skilties narį ir, laiku pastebėjęs poreikį, padėti.

h) Dirbdamas su skiltininku kritiškai įvertina skiltininko sprendimus ir juos palaiko būdamas tarp kitų skilties narių.

i) Įvykdo skiltininko ir draugininko duotas užduotis ir kitas pareigas.

j) Veda skilties pažangumo lentelę (skilties knygos priedas) ir kartu su skiltininku padeda skautams pasiruošti patyrimo laipsniams.

k) Gali būti skilties pirmos pagalbos teikėjas [1].

Sekretoriaus pareigos:

a) Tvarko skilties knygą ir kiekvieną savaitę papildo jį žiniomis su sueigų aprašymais iš dalyvio pusės (kartu pridėdamas skiltininko medžiagą, pagal kurią buvo daryta sueiga), lankymo duomenimis.

b) Renka pranešimus, draugovės įsakymų kopijas, bei kitus skilčiai išdalintus dokumentus ir juos sega į bylą (priedas prie skilties knygos). Esant reikalui, primena apie kokį nors sprendimą (yra susipažinęs su visais).

c) Protokoluoja skilties posėdžius (jei tokie būna) ir sueigų įvertinimus, ir prideda tai prie skilties knygos.

d) Veda skilties narių sueigų lankymo lentelę skilties knygoje.

e) Kiekvieno mėnesio gale draugininkui parašo skilties raportą, aprašydamas skilties veiklą, pažangumą ir t.t. kartu pridėdamas skilties narių lūkesčius ir siūlymus.

f) Parašo padėkos atvirutes tiems, kurie padėjo skilčiai. Siunčia sveikinimus skilties skautams, kurie švenčia savo gimtadienius ar kokia kita ypatinga proga.

g) Atlieka žurnalisto pareigas, jei nėra skauto, kuris paskirtas į tas pareigas.

h) Nufilmuoja laužų programas, svarbesnes sueigas, iškilmes, pašnekesius (tai gali atlikti ir žurnalistas).

i) Skilčiai neturint fotografo, atlieka šias pareigas ir fotografuoja skilties veiklą (tai gali atlikti ir žurnalistas).

j) Tvarko skilties nuotraukų ir vaizdų archyvą (tai gali atlikti ir žurnalistas).

k) Pageidautina, kad žinotų organizacijos nuostatus, susijusius su skautais (tokiu atveju kai reikia gali priminti ar paaiškinti kokį klausimą) [1].

Iždininko pareigos:

- a) Tvarko visus skilties finansus.
- b) Veda skilties Išdo Knygą, kurioje registruoja visas skilties išlaidas ir pajamas, prideda visus kasos čekius (ir kitus dokumentus, kurie pateisina ar paaiškina visas išlaidas ar pajamas), ir planuojamų pirkinių sąrašą.
- c) Kiekvieno mėnesio gale praneša skiltininkui apie finansų būklę.
- d) Sugalvoja ir padeda organizuoti bei praveisti visus skilties išdo pildymo projektus ir darbus.
- e) Kartu su virėju perka maistą skilties iškylos ir padeda skilties ūkio vedėjui pirkti priemones ir dalykus skilties užsiėmimams.
- f) Renka visus skilties ir kitus mokesčius ir atsiskaito su draugovės iždininku.
- g) Kartu su skiltininku suplanuoja skilties metinį biudžetą ir metų bėgyje stengiasi to biudžeto laikytis [1].

Ūkio vedėjas:

- a) Tvarko visą skilties turtą – gyvenimo vietoje ir stovykloje.
- b) Veda skilties „Turto Knygą“, kurioje registruoja visą skilties turtą, jo vertę ir jo būklę.
- c) Prižiūri ir sutaiso sulūžusius įrankius bei kitą sugedusį turtą.
- d) Perka ar parūpina įrankius, dalykus ir kitas priemones įvairiems skilties užsiėmimams.
- e) Atsakingas už skilties būklę, jo švarą, tvarką ir priežiūrą.
- f) Žino, kur ir ką galima gauti arba nupirkti.
- g) Prižiūri ir tvarko skilties biblioteką, jei skiltis neturi atskiro bibliotekininko [1].

Virėjo pareigos:

- a) Žino apie maisto piramidę, produktų energetinę vertę, jų suderinamumą ir kiek žmogui per parą reikia kilokalorijų.
- b) Išsiaiškina skilties narių mėgstamus maito patiekalus ir išmoksta, kaip juos pagaminti iškylos sąlygomis. Kartu turi žinoti įvairių patiekalų receptus iškylos sąlygomis.
- c) Moka sudaryti iškylos meniu.
- d) Moka naudotis įvairiais virimo laužais.
- e) Atsakingas už maisto nupirkimą ir maisto kiekio nustatymą iškylos.
- f) Apskaičiuoja, kaip maistą vienodai padalinti į skautų kuprines ir kaip jį supakuoti į tinkamus maišus, jei skiltis nešis maistą iškylos metu.
- g) Seka maisto produktų kainas parduotuvėse, kad žinotų, kur gali pirkti gerą maistą už žemiausiais kainas. Pasako iždininkui, kiek reikia pinigų [1].

Laužavedžio pareigos:

- a) Praveda skilties šūkių sueigose ir stovyklose.
- b) Renka įvairius pasirodymus ir šūkius (veda rinkinį ar bylą, iš kurios skilties skautai gali paruošti pasirodymą laužui ar iškilmingai sueigai).
- c) Kartu veda užrašus apie įvairių programinių laužų formas ir jų pastatymo būdus ir apie laužų programų pajavirinimus.
- d) Paruošia naujų pasirodymų skilčiai ir juos repetuoja su skilties skautais, kad būtų pasiruošę laužams.
- e) Veda skilties laužus ir atstovauja savo skiltį sudarant draugovės laužų programas, jas vedant.
- f) Padeda skiltininkui suplanuoti visus skilties laužus ir kitokias iškilmingas sueigas ar pasismaginimus.
- g) Visada turi anekdotų ir juokų rinkinį, kuriais pralinksmina savo skilties skautus, kai kas nepasiseka ar kai ūpas nelabai geras [1].

Iškylų vedėjo pareigos:

- a) Veda iškyloms tinkamų vietovių ir muziejų bylą su žemėlapiais, planais ir kitomis svarbiomis žiniomis.
- b) Gauna leidimus stovyklauti ar iškylauti iš vietovės savininko.
- c) Rašo padėkos laiškus asmenims, kurie leidžia skilčiai naudotis jų žeme iškyloms.
- d) Renka ir veda rinkinį su įvairiais užsiėmimais, kurie yra tinkami skilties iškyloms.
- e) Su vadovų ar tėvelių pagalba, nuvyksta į įvairius muziejus arba iškyloms tinkamas vietas ir surenka žinių savo bylai.
- f) Padeda skiltininkui ir paskiltininkui suplanuoti iškylos smulkmenas ir parūpinti transportą [1].

Žurnalisto pareigos:

- a) Atsakingas už visą skilties veiklos aprašymą spaudoje.
- b) Aprašo iškylos, ypatingas sueigas, įdomius skilties įvykius, skilties skautų pasiekimus ir pateikia draugovės, tunto ar kitokiai skautiškai spaudai (žino spaudos kontaktus ir informacijos pateikimo formas).
- c) Nufilmuoja laužų programas, svarbesnes sueigas, iškilmes, pašnekesius (tai gali atlikti ir sekretorius).
- d) Skilčiai neturint fotografo, atlieka šias pareigas ir fotografuoja skilties veiklą (tai gali atlikti ir sekretorius).
- e) Tvarko skilties nuotraukų ir vaizdų archyvą (tai gali atlikti ir sekretorius).
- f) Seka skautišką spaudą ir veda skilties iškarpu albumą (priedas prie skilties knygos). Tame albume renka iškarpas iš laikraščių ar žurnalų, kuriuose skiltis, draugovė ar tuntas yra aprašyti. Taip pat renka iškarpas apie skilties skautams įdomias temas ar naudingas skautišką žinias (prieda prie renkamų pranešimų, draugovės įsakymų kopijų bei kitų skilčiai išdalintų dokumentų bylos) [1].

Bibliotekininko pareigos:

- a) Tvarko visas skilties bibliotekos knygas ir registruoja, kas jas paima ir kada grąžina.
- b) Sudaro skautiškų knygų sąrašą ir nurodo savo skilties skautams, kur jas galima nusipirkti ar pasiskolinti.
- c) Seka skautiškos literatūros pasirodymą spaudoje ir organizuoja jos įsigijimą skilties bibliotekai.
- d) Randa žmonių, kurie paaukvoja knygų ir skautiškų žurnalų skilties bibliotekai.
- e) Palaiko ryšį su kitais skilties bibliotekininkais, sužinant, ką jie turi savo bibliotekose ir organizuojant bendrą draugovės fondą.
- f) Ieško spaudoje (ir internete) įdomios medžiagos skilčiai (straipsniai, žaidimai, receptai, vietos aprašymai, istorijos ir t.t.) ir pristato tai skilties nariams [1].

Kaip matome, pareigų vykdymui reikalinga papildoma medžiaga:

- Skilties knyga, kur yra: skilties narių aprašymai, lankomumo lapas, pažangumo lentelė, sueigų aprašymai (taip pat ir medžiaga iš skiltininko kiekvienai sueigai), sueigų įvertinimo lapas, priedų rinkinys (byla su įsakymais; skilties protokolai; skilties raportai draugininkui; spauda apie skiltį, draugovę, tuntą; žurnalisto iškarpu albumas).
- Išdo knyga, kurioje yra: pajamų ir išlaidų lentelė (debeto ir kredito pavidalu), kvitų segtuvas, sąrašas, ko reikia nupirkti.
- Turto knyga
- Laužavedžio byla;
- Ir tai, ko jums reikės dar.

Geras pareigų atlikimas leidžia skilčiai veikti kaip autonomiškas vienetas, kur reikalui esant visada yra sprendimas (Pvz. Reikia žygio – yra kas visada pasiruošęs keliauti ir pasiūlyti įdomią maršrutą, arba jeigu reikia pasirodymo stovyklos laužui – tai trejų skilčių laužovedžiams tik tereikia greitai sudėlioti pasirodymus, kurias jų skiltis turi savo arsenale arba jeigu reikia būdėti stovyklos virtuvėje, tai eina visa skiltis ir virėjas visiems iškart duota tikslus nurodymus ką daryti ir

kaip ir turint rūpestinga bibliotekininką visada bus galima sužinoti iškart kažką įdomaus iš „milijono“ informacijų ir t.t. nes visko gyvenime nespėsi – o kiekviena gerai atlikta pareiga, tai savotiškas gerų dalykų „filtras“ iš pasaulio aplink tave.)

Kaip grupuotė su savo vidine kultūra, skautai savo skiltyje gali kitaip įvardinti pareigas ir tai yra normalu (pvz. skiltininkas – bosas, išdininkas – bankas, ūkio vedėjas – šykštuolis, iškylių vedėjas – turistai ir t.t.).

4.2. PAREIGŲ PASKYRIMAS

Po susipažinimo skiltininkas, tik pradėjęs vadovauti naujai skilčiai, turėtų pirmiausia išrinkti sau pavaduotoją - paskiltininką. Tam turi pritarti visi skautai skiltyje (bendras pritarimas reikalingas tam, kad visi vykdytų pačių priimtus sprendimus – šiuo atveju paskiltininkas būtų paskiltininku). Atsižvelgiant į tai, kad vadovas iš anksto pastebėtą ir išskirtą lyderį suveda su busimu paskiltininku, skiltininkui surasti sau pavaduotoją bus lengviau. O jeigu dar įvyko žygis-nuotykis skilties komandai formuoti, tai ir yra didesnė tikimybė, kad visi skilties skautai pritaris paskiltininko pareigos pasirinktai kandidatūrai. Nes visi spėjo save parodyti. Bet viskas gali būti ir kitaip. Todėl bendrai, pasirinkdamas paskiltininką, skiltininkas turi įvertinti visus skilties skautus. Tik tada turėtų pasirinkti skilties narį, kuris galės vadovauti skilčiai kai jo nebus. Pasirinkti skautą, kuris geriausiai galėtų vesti skiltį, o ne tą, kuris geriausias draugas ir nepasireiškia savo vadovavimo gabumais (nebent draugas savo gabumais parodo, kad jis yra tinkamiausias skautas toms pareigoms). Nuo to laiko abu viską planuoja ir diskutuoja kartu, kad kai reikės, paskiltininkas galėtų perimti skiltį ir jai tinkamai vadovauti.

Prieš skirdamas kitas skilties pareigas, skiltininkas turi gerai išsiaiškinti skilties narių gabumus, norus ir charakterius (tam jam ir paskiltininkui žiniomis padeda vadovas). Reikia bandyti kiekvienam pritaikyti pareigas, kurios jam labiausiai tinka. Sekretorius turėtų būti raštingas; išdininkas - taupus, atsakingas ir sistemingas; laužavedys - linksmas, energingas ir mėgstantis juokauti ir pokštauti; virėjas - besidomintis maisto gaminimu; bibliotekininkas - mėgstantis skaityti;

iškylių vedėjas - mėgstantis keliauti ir gyventi gamtoje; žurnalistas - mėgstantis skaityti žurnalus ir spaudą, rašyti įvairių formų aprašymus (straipsnius, laiškus, esė ir t.t.). Retai atsiranda "ideali" skiltis, kurios skautai taip aiškiai tinka įvairioms pareigoms, bet stengdamasis ir atidžiai stebėdamas savo skautus, skiltininkas galės jiems pritaikyti tinkamas pareigas (o vadovas kartu stebėdamas skautus - jam patarti) [1].

Išsiaiškinus gabumus, skiltininkas ir paskiltininkas su vadovu aptaria savo pareigų skirstymo planą.

Taip pat negalima sakyti skautams, kad vienos pareigos yra svarbesnės už kitas. Gali atsirasti pavydas, kad „Jonas gavo aukštesnes pareigas, o mane paskyrei į pačias prasčiausias“. Iš pradžių, kai skiltininkas pradės skirstyti ir aiškinti pareigas savo skautams, jis turi pasakyti skautams, kad visos pareigos yra lygiai svarbios skilties gerovei: vieni turės daugiau darbo sueigų metu, kiti iškylos metu, dar kiti per iškilmingas sueigas ar ceremonijas (tuoj pat skiltininkas turi stabdyti „pasigyrimus“ arba ginčus, kad kurio pareigos yra svarbesnės už kito.) Svarbiausia reikia stengtis priminti skautams, kad visi savo pareigas vykdytų skilties bendrai gerovei. Ginčydamiesi ir kariaudami tarp savęs skilties skautai tik menkins skilties dvasią ir veikla pasirodys nemaloni. Dirbant kartu skiltis stiprės [1].

Mažose skiltyse galima sujungti dvi ar tris pareigas. Pavyzdžiui, sekretorius gali taip pat būti skilties žurnalistas ir fotografas. Ūkio vedėjas gali tvarkyti skilties biblioteką, nes jis atsakingas už visą skilties turtą. Skiltininkas ir paskiltininkas taip pat gali apsiimti kitas pareigas, bet tik jei trūksta pačių skautų. Reikia stengtis visiems duoti kuo atsakingesnes pareigas [1].

Bet kiek patarimų beduotų vadovas ar paskiltininkas, skiltininkas visada sprendžia paskutinis skiriamas pareigas savo skiltyje – išaiškinant savo sprendimą kitiems skilties skautams. Aišku, labai gerai, kai žmonės patys pasisiūlo, kai užsimenama, kad reikia sutvarkyti skilties ūkį, pataisyti kažką, nupirkti, pagaminti, surasti spaudoje ir t.t. Taip netiesiogiai klausiant, žmonės patys atsiliepdami, rodys savo gabumus ir norią veiklą. Ir tuo reikia naudotis (vis užminti apie kokią nors darbą).

4.3. PO PAREIGOS PASKYRIMO

Skiltininkas paskyręs skautą į pareigas, gerai jam išaiškina, ką tose pareigose turi daryti skautas, kurias knygas ar bylas ir kaip turi vesti. Geriausiai, jei skiltininkas ir paskiltininkas kartu su kiekvienu skautu bent kelias savaites dirba ir aiškinasi pareigų smulkmenas ir seka skauto pažangą atliekant pareigas. Kai skiltininkas ar paskiltininkas jaučia, kad skautas savarankiškai gali gerai vykdyti savo pareigas (vesti knygas, daryti rinkinius ir t.t.), tada gali palengva vis mažiau ir mažiau padėti skautams atlikti pareigas. Pagaliau, skautams pripratus prie pareigų, skiltininkas ar paskiltininkas tik retkarčiais turi patikrinti skilties knygas, kad skautai nepradėtų tingėti ir apsilieisti [1].

Patartina palengva duoti daugiau atsakomybės kiekvienam skautui. Kai gerai supras vieną savo pareigos užduotį, galima duoti kitą, tol kol pagaliau žinos ir pilnai vykdys visus savo pareigos užduotis [1].

Pavyzdys:

Po pirmos sueigos skiltininkas duoda visiems skautams aprašyti įvykusią sueigą. Įvertindamas aprašymus ir pamatęs, kad, pavyzdžiui, Jono aprašymas yra geriausias, ir visų pasiteiravęs, kaip sekėsi rašyti (tarkim, jeigu Jonui per kančias - tai negerai ir reikia žiūrėti kitų skautų aprašymus), skiltininkas kelias savaites iš eilės vis prašo Jono aprašyti skilties sueigas ir atiduoti jam kitoje sueigoje. Pasitaręs su savo paskiltininku, skiltininkas nutaria, kad Jonas gan įdomiai sueigas aprašo ir jo lietuvių kalba yra nebloga; jo raštas yra dailus ir lengvai įskaitomas; Jonui patinka piešti mažus skėčius sueigos metu. Skiltininkas paprašo Joną, kad jis pasiliktu po sueigos ir jam paaiškina, kaip gerai organizuota skiltis turėtų veikti ir kaip kiekvienas skautas turėtų vykdyti tam tikras pareigas. Skiltininkas taip pat paaiškina Jonui, kad per kelis ateinančius mėnesius jis skirstys pareigas skilties skautams. Užtat su juo dabar kalbasi ir siūlo sekretoriaus pareigas. Jonui paaiškina, kodėl nusprendė jį kviesti į šias

pareigas ir jį pagiria už gerus sueigų aprašymus. Gerai išaiškinęs skilties sekretoriaus pareigų uždavinius, skiltininkas paklausia, ar Jonui įdomios šios pareigos. Skiltininkas primena Jonui, kad jis kartu su juo dirbs ir jam padės priprasti prie tų pareigų tol, kol jis pasijus, kad jas gali vykdyti vienas [1].

Bekalbant skiltininkas parodo Jonui kelias skilties knygas, kurias pasiskolino iš kitų skilčių ir paaiškina, kaip jos yra vedamos. Jonui sutikus, pasikalbėjimas baigiasi ir abu išsiskiria [1].

Kitą kartą Jonas atvyksta į sueigą 10-15 minučių anksčiau. Skiltininkas jam duoda skilties knygą ir parodo kaip sudaryti ir vesti lankymo lentelę. Taip pat paaiškina, kaip turi būti užpildomi asmens žinių lapai. Sueigai prasidėjus, Jonas žymi, kas dalyvavo. Sueigos metu jis paprašo, kad visi skilties skautai namuose užpildytų asmens žinių lapus skilties knygai. Po sueigos skiltininkas patikrina lankymo lentelę ir pataria Jonui, kaip sutvarkyti skilties knygos asmens žinių lapus. Trumpai pasikalba apie praėjusią sueigą ir duoda Jonui patarimų kaip ir kurioje skilties knygos dalyje ją aprašyti, kartu duodamas savo medžiagą, pagal kurią buvo ruošta sueiga (Jonas ją pridėda prie sueigos aprašymo) [1].

Kitoje sueigoje Jonas užpildo lankymo lentelę, parodo skilties sueigos aprašymą ir iš skautų susirenka asmens žinių lapus. Skiltininkui praneša jei kuris nors skautas dar nėra gražinęs savo asmens žinių lapo [1].

Taip vyksta Jono ruošimas sekretoriaus pareigoms. Prieš ar po sueigos skiltininkas pamoko Joną ir įvertina pastangas. Jis leidžia pačiam Jonui kiek galima daugiau dalykų pravesti (ar žinių surinkti iš skautų) sueigos metu. Kitaip tariant, jis pamoko Joną, bet neatlieka jo pareigų. Tokiu būdu Jonas įgyja daugiau pasitikėjimo savo gabumais ir kiti skilties skautai išmoksta, kad tam tikrais klausimais turi kreiptis į Joną, ne į skiltininką ar paskiltininką [1].

Panašiai skiltininkas ir paskiltininkas lavina kitus skilties skautus. Pradedą su vienu ar dviem ir jiems pradėjus geriau suprasti savo pareigas, pradeda lavinti dar kelis. Todėl svarbu pasirinkti gerą paskiltininką, kad jis galėtų padėti lavinti kitus skautus. Kartu su skiltininku jie gali dvigubai greičiau paruošti skautus pareigoms, nei vienas skiltininkas [1].

Iš pradžių bus daug darbo. Skiltininko pareiga nėra viena iš lengviausių. Po pusmečio skiltis daug ką pati galės padaryti be skiltininko ar paskiltininko priežiūros. Tada skiltininkas galės atsikvėpti ir daugiau dėmesio skirti skilties veiklos planavimui, tobulinimui ir kitiems dalykams, kurie skiltį sujungs į tikrą skautišką „grupuotę“ [1].

Apibendrinant, paskirsčius pareigas lieka šie žingsniai:

1. Vadovas per žygi-nuotyki stebi skautus ir išskyręs lyderį, suveda jį su paskiltininku.
2. Pravesdamas komandinius žaidimus vadovas patikrina savo sprendimą ir per žaidimus netiesiogiai įtvirtina lyderį su pavadootoju komandoje – skiltyje.
3. Vadovas siūlo skautams išrinkti sau skiltininką.
4. Skiltininkas išrenka sau pavadootoją – paskiltininką (visi skilties skautai turi pritarti).
5. Vadovas išaiškina skiltininkui ir paskiltininkui visų pareigų smulkmenas ir papildomą informaciją apie žmogaus charakteristikas (pvz. žmonių tipų sistemą) ir kas dar bus reikalinga.
6. Skiltininkas kartu su paskiltininku (per pirmas sueigas ir vadovas) stebi skautus, užsimindamas vis apie kokį darbą ir ieškodamas, kas sutiks sutvarkyti, taip pat tiesiogiai prašydamas atlikti kokį nors veiksmą (aprašyti sueigą ar renginį ir t.t.) ir kartu su vadovu išanalizuoja savo atradimus ir siūlymus.
7. Skiltininkas skiria pareigas.
8. Skiltininkas su paskiltininku padeda skautams įsitvirtinti pareigose.

4.4. NAUJO ŽMOGAUS ĮVEDIMAS Į SKILTĮ

Jei atsiranda naujas žmogus, kuris nori prisijungti prie skautų (ir jeigu iš tokių žmonių nėra galimybės suformuoti naują skiltį), tenka jį prijungti prie kokios nors skilties.

Tokiu atveju labai svarbu, kaip kiekvienas skilties skautas priims tą žmogų. Kad viskas įvyktų normaliai ir naujas žmogus greitai įsitrauktų į veiklą, žmogaus priėmimo geriau nepadaryti oficialiu: tegul skilties skautai sugalvoja savo naujo žmogaus priėmimo tvarką, išbandymus ir ceremoniją. Juos praėjus žmogus gaus visų skilties skautų pritarimą savo buvimui skiltyje (kaip jau esantiems skilties nariams, taip ir būsimam, tas procesas turėtų būti tiek rimtas, tiek linksmas).

Kitas žingsnis - skiltininkas kartu su skilties nariais (jei visi jau tapę skautais) naujam žmogui turi padėti greitai praeiti kandidato į skautus programą.

Taip pat skiltininkas ir paskiltininkas turi išsiaiškinti naujo žmogaus gabumus ir paskirti jam pareigas bei padėti su jomis apsiprasti.

Nes bendrai reikia mąstyti taip – naujas žmogus sustiprins skiltį, jeigu skiltis sustiprins žmogų ir veiks kartu.

4.5. VAIKŲ KOMUNIKACIJA

Labai svarbu patarti skiltininkui išsiaiškinti, kaip bendraus skilties skautai tarpusavyje. Tai gali būti sms, elektroninis paštas, skype, facebook grupė ar dar kas nors. Todėl svarbu, kad žmonės pastoviai žinotų, iš kur turi ateiti informacija skirta skilties reikalams (pvz. informacija apie kitą sueigą) ir, aišku, sutarti, kas praneš apie naują sueigą - skiltininkas, paskiltininkas, ar sekretorius?

Įdomus informacijos paskleidimo užtikrinimo būdas yra „žinios perdavimo grandinės“ sukūrimas: skleidėjas perduoda antram, antras trečiam, trečias ketvirtam ir t.t. o paskutinis skleidėjui ir taip skleidėjas supras, kad informacija pasiekia visus ir tikrai ta, kuris jis norėjo – nes gali suveikti sugedusio telefono veiksnys. Dar svarbu įsidėmėti, kad į tą žynutę reikia įtraukti pas ką galima paklaust papildomai (skleidėjo kontaktai), nes kitaip lauk klausimų per visus atgal. :)

5. VADOVO BENDRAVIMAS SU VAIKAIS

Skautavimas – laboratorija, kur vadovas duoda užduotis ir padeda jas įveikti. Visą skautišką veiklą galima įvardinti kaip iš vadovo užduodama:

nuotykis, pavyzdys, paaiškinimas;

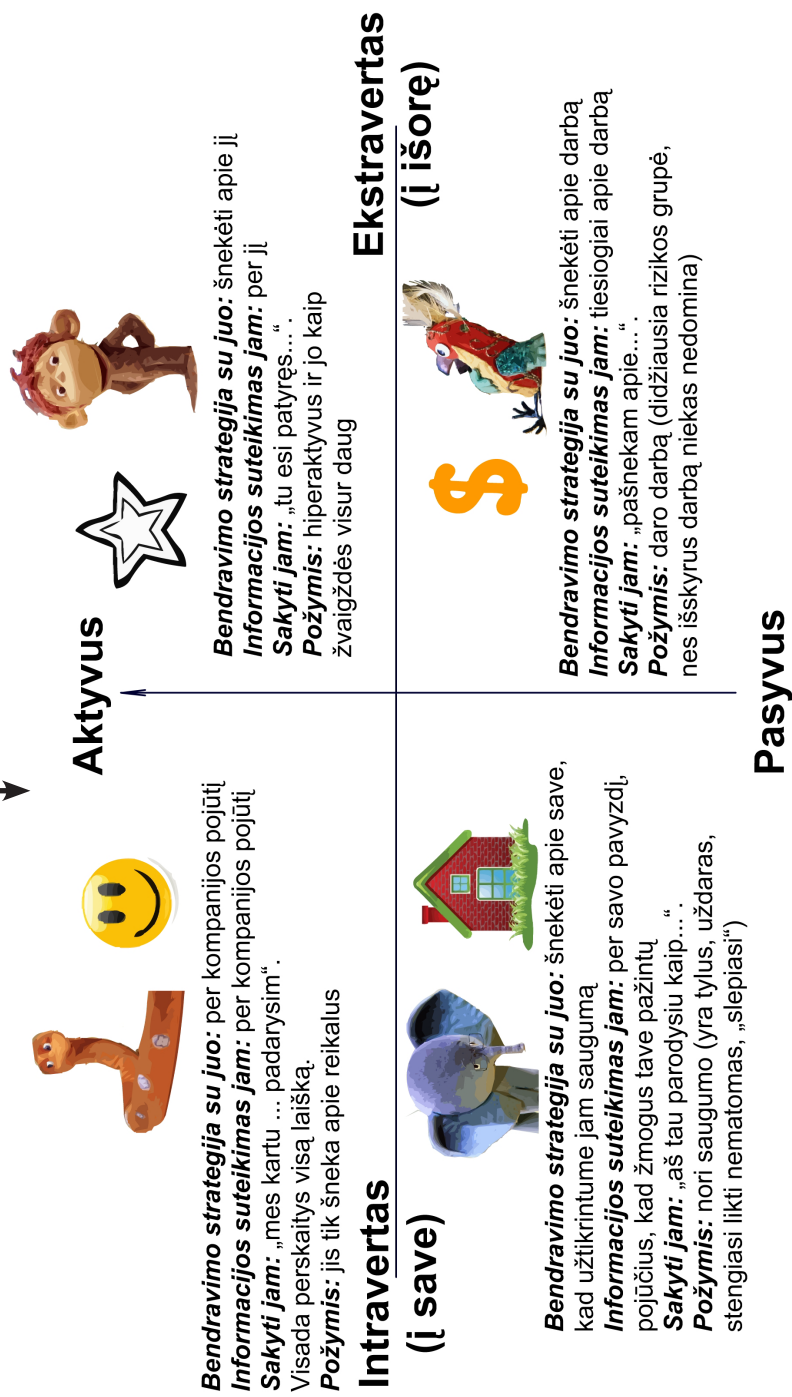
o iš vaiko atsakas tam:

pajutau, pamačiau, supratau.

Taip pat vadovui gerai būtų žinoti ne tik skilties narių tipus, bet ir daugiau apie žmonių ypatumus bendraujant / elgesį (prie kiekvieno žmogaus galima priėti skirtingai). Su tuo galima susieti žmogaus aktyvumą ir asmenybės reakcijos kryptį (į save ar į išorę). Pagal tai galima koreguoti savo bendravimą su vaikais ir duoti patarimus skiltininkui.

Ir reikia prisiminti, kad skautavimas formuoja jauno žmogaus charakterį, o pateikta sistema tik iš pradžių padeda susikalbėti su vaikais (prisijungti).

Bendravimo bruožų žemėlapis:

6. SUEIGŲ PRAKTIKA

6.1. KUR RINKTIS?

Visų pirma, vadovas turi apsispręsti kur rinksis vaikai sueigoms. Geriausiai, aišku, viską daryti lauke, gamtos sąlygomis. Bet jei lis ar bus šalta, reikėtų pagalvoti apie patalpas. Todėl iš pradžių vadovas būtinai kaip alternatyvą laukui turi surasti patalpas, kur galima ir pasidėti, ir pažaisti. Paskui vaikai gali nuspręsti pakeisti vietą (jei suras sau tinkamesnį variantą). Jei leis galimybės, šiose patalpose galima įkurti skilties/-čių būklą, kuri vaikai patys pagražins skautiško gyvenimo atributais. Aišku, reikia kartais atsižvelgti ir į tokį faktą, kad mokyklos patalpos vaikams gali kelti neigiamas asociacijas. :) Ir kuo rečiau sėdėkite prie stalo.

6.2. PIRMOS SUEIGOS SU VADOVU

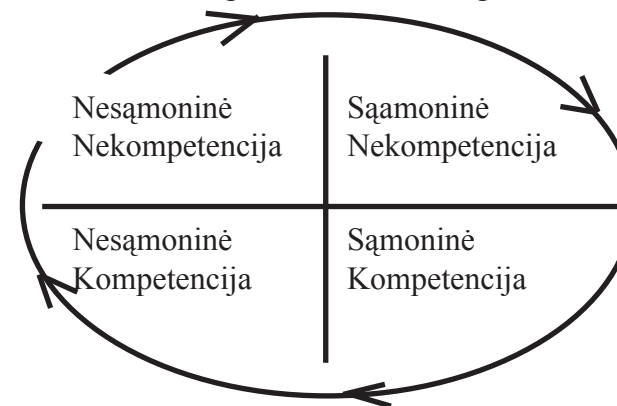
Pirmas (3 ar 4) sueigas vadovas praveda pats, rodydamas pavyzdį, kaip turėtų būti. Bet pamažu atsitraukia, suteikdamas daugiau galimybių pasireikšti skiltininkui, su kuriuo atskirai pradėjo dirbti jau po pirmos skilties sueigos. Per tą laiką vadovas padeda skiltininkui ir paskiltininkui paskirstyti kitas pareigas skiltyje (nesakydamas, kad tas bus tas, o tas - tas, bet išsiaiškindamas, ką pastebėjo ir ką mano skiltininkas ir paskiltininkas, paaiškindamas jiems visų pareigų smulkmenas ir patardamas, kas kur geriau tinka), nes jis irgi tiesiogiai stebi skautus. Galiausiai vadovas gali nebedalyvauti sueigose (aišku, reikia prisiminti tai, kad vadovas atsakingas už vaikus sueigos metu, tad gal visai reikės būti kažkur šalia), o tik kartais ateiti kaip svečias (patikrinti kaip sekasi), o gal skiltininkas paprašys jo pasidalinti kokia specifine informacija arba suorganizuoti susitikimus su žmonėmis, kurie turi tam tikras reikalingas kompetencijas (pvz. sueiga skirta priešgaisrinei apsaugai ir pravedama gaisrininkų bazėje, miško augalai ir svečiuose ekologas, arba žurnalistas papasakojantis apie

sėkmingos žiniasklaidos principus, arba kažkieno mama praves užsiėmimą kaip teisingai konservuoti daržoves ir t.t.). Tokiu būdu organizuojama bendravimo sistema: vadovas dirba su skiltininku, skiltininkas - su skiltim. Bet visada reikia atsiminti vieną paprastą tiesą, kuri yra skautiško metodo sėkmė: **įgūdžiams galima mokytis tik per veiklą/žaidimą, bet ne per nuobodų pasakojimą.**

6.3. VADOVAS IR SKILTININKAS

Iš pradžių draugininkas duoda temas (pabalsavo sudarytą sueigų tinklelį), po to skiltininkas jau pats jas sugalvoja (pagal jau savo sudarytą sueigų tinklelį).

Visos skilties sueigos remiasi tokia logika:

Nesąmoninga nekompetencija – nežinau, kad nežinau;
 Sąmoninga nekompetencija – žinau, kad nežinau;
 Sąmoninga kompetencija – žinau, kad žinau;
 Nesąmoninga kompetencija – nepastebiu - savaime žinau.

Susitikęs su skiltininku, vadovas pasiūlo jam temą (vyksta nesąmoningos kompetencijos inicijavimas), pasiūlo pamastymų, ką per šią sueigą turi sužinoti skilties nariai, galbūt kaip būtų netradiciška tai realizuoti, jis gali paklausti, kaip realizuotą tai skiltininkas, ko dar pridėtų, pageneruoti sueigos logiką ir paklausti skiltininko veiklos plano (kuo jam reikia pasidomėti ir sužinoti papildomai, atrasti, paruošti), kad sueiga įvyktų (tokiu būdu jo nesąmoninga nekompetencija padaroma sąmoninga – jis supranta, kad kažko nežino, bet tas supratimas erzina ir jis pasistengs kuo greičiau sužinoti). Organizuodamas sueigą skiltininkas jau turi sąmoningą kompetenciją, kuri perkeliama skilties nariams (prieš tai greitai inicijavus sąmoningos nekompetencijos būseną skilties nariams). Sueigai baigiantis visi sueigos dalyviai turės sąmoningą kompetenciją. Kad jinai taptų nesąmoninga kompetencija (savaimė žinau), reikia laiko ir praktikos. Gali atsirasti žmonių, kurie turi žinių ar patirties šioje srityje – tai dar geriau, nes vyks apsikeitimas patirtimi ir jos tobulinimas (kai mokai kitus, visada iš naujo supranti jau žinomą dalyką).

Todėl prisiminkim, kad vadovo užduotis – stebinti skiltininkus naujomis galimybėmis, nuolat išsiaiškinant (tiriant) skilties poreikius.

Reikia dar pažymėti, kad per pirmą susitikimą su skiltininku ir paskiltininku, vadovas turi jiems labai gerai išaiškinti jų pareigų esmę ir kokių pareigų dar gali būti, kaip atrasti tinkamus žmones joms atlikti. Ir taip kiekvieną kartą susitinkant su vadovu, kartu su sueigos planavimu vyksta ir skiltininkų mokymai – kaip vesti skiltį: reprezentaciniai kanalai, žmonių tipų sistema ir tai, ką vadovas norės perteikti skiltininkams.

6.4. REPREZENTACINIAI SISTEMOS – INFORMACIJOS PRIĖMIMO IR PATEIKIMO KANALAI

Bendraujant su skiltininku taip pat reikia išsiaiškinti jo informacinį kanalą (o taip pat suteikti jam žinias ir galimybes sužinoti savo skilties narių informacijos kanalus, kad būtų geresnis bendravimo supratimas ir, atsižvelgiant į tai, pasiruošimas sueigoms) [2].

Skiriami trys pagrindiniai informacijos priėmimo bei tvarkymo būdai: **vizualinis, audialinis ir kinestezinis**. Žmonės, kurie priima bei apdoroja informaciją dažniausiai vienu iš minėtų būdų, mokosi skirtingai [2].

Pasak A. Smith (1999), **vizualai** (dominuoja vaizdinis informacijos priėmimo ir apdorojimo būdas) turi labai gerą vaizdinę atmintį ir gali atkurti net prieš keletą metų matytas scenas, objektus bei veidus. Jiems patinka, kai informacija pateikiama vaizdžiai: naudojant grafikus, schemas, plakatus, minčių žemėlapius, išryškinant esminius žodžius. Vizualai taiko vaizdinę ortografijos strategiją: tardami žodžius, mato juos bei jų sudėtinę dalis. Vizualai dažniausiai kalba greitai, pakeltu tonu, naudoja daug nurodančiųjų gestų, ore braižo schemas. Šie žmonės dažnai vartoja „vizualinius“ teiginius: „pažiūrėk, kaip atšilo oras“, „aš matau, ką tu galvoji“, „tai neblogai atrodo“, „nušvieskite reikalo esmę“, „pasirodo, tu buvai teisus“, „ateitis atrodo miglota“, „ar aš pakankamai aiškiai tai atskleidžiau“, „pažvelk į tai iš mūsų perspektyvos“ ir pan [2].

Audialai (žmonės, teikiantys pirmenybę garsinei informacijai) turi gerą girdimąją atmintį ir gali atkurti situacijas mintyse „klausydamiesi“ dialogų. Jiems patinka diskusijos, paskaitos, pasisakymai, garso įrašai bei įvairūs žaidimai žodžiais. Jie mėgsta garsiai skaityti ir klausytis garsiai skaitomų istorijų. Audialai naudoja audialinę ortografijos

strategiją, kuomet tariant žodžius įsimenamos garsų dalys. Jiems klausantis, žvilgsnis tampa tarsi nematantis, ausis atsukta į garso šaltinį. Mokydamiesi audialai garsiai skaito arba „kalbasi su savimi“, aiškiai atskiria ir moduliuoja garsus, kad pabrėžtų mintį. Jų rankų gestai - akomponuojantys: punktų skaičiavimas lenkiant pirštus, gilus įkvėpimas prieš pasakant pagrindinę mintį ir pan. Jiems patinka, kai instrukcijos pateikiamos žodžiu, akcentuojant veiksmy atlikimo tvarką, pakartojant ir apibendrinant. Audialai vartoja „audialinius“ teiginius: „girdžiu, ką sakai“, „skamba puikiai“, „jau girdžiu pavojaus varpus“, „vienąsyk tai nuskambės per visą šalį“, „visi tik ir šneka apie tai“, „ta idėja zyzia mano galvoje“, „tai man nieko nesako“, „man nepatinka jo tonas“, „girdi kaip skamba tyla“, „kaip tyliai krenta lapai“, „kaip negirdimai pučia vėjelis“, „kaip brazdo šakos“, „kaip krebžda drevėj voverė“ ir pan [2].

Kinestetikai (pasaulį pažįsta lytėdami ir dalyvaudami) lengvai prisimena įvykius bei gali įvardyti su jais susijusius jausmus ir pojūčius. Jiems patinka fizinė veikla, modeliavimas, žaidimai lauke, ekskursijos, mokymasis veikiant (projekto metodas). Kinestetikai įsimena žodžius juos perrašydami ar bent judindami ranką taip, tarsi rašytų. Kalbėdami jie dažnai tarsi imituoja tai, apie ką pasakoja. Kadangi kinestetikai fiziškai labai aktyvūs, jiems mokantis būtinos reguliarios pertraukėlės. Tokiems žmonėms patinka, kai užduotys pateikiamos emocionaliai, demonstruojant realius objektus, naudojant daug gestų ir mimikos elementų. Kinestetikai vartoja teiginius: „jaučiu, viskas bus gerai“, „ar jau galima to imtis?“, „esu sukrestas to, ką patyriau“, „aš jau pakeičiau savo poziciją“, „pamečiau mintį“, „tai buvo gilus išgyvenimas“, „ši mintis pati svariusia“, „netrukus žengsime platų žingsnį“, „aš gaudau tavo mintį“ ir pan [2].

Pavyzdžiui, kaip kiekvieno kanalo turėtojai žodžiu perteikia savo pasaulio pažinimo būdą:

Aš tave suprantu.

V. Aš matau, ką tu man sakai.

A. Aš gerai girdžiu, ką tu nori man pasakyti.

K. Aš jaučiu, kad tai tiesa.

Aš noriu tau kai ką pranešti.

V. Aš tau parodysiu, žiūrėk...

A. O dabar įdėmiai mane išklausk.

K. Įsijausk į tai, apie ką aš šneku.

Tu supranti, ką aš kalbu?

V. Ar matai, apie ką aš?

A. Ar girdi, kur yra esmė?

K. Ar jauti, apie ką aš šneku?

Aprašykite dabartinę savo patirtį.

V. Tai parodyk, kaip tu tai įsivaizduoji.

A. O gali smulkiau papasakoti apie tai, ką dabar paminėjai?

K. Ar ne sunku tiek žinoti?

Labai paprastas būdas nustatyti vaikų informacijos priėmimo kanalus – Kimo žaidimas. Vizualinė: pvz. kiekvienam vaikui iš eiles 30 sekundžių parodyti tam tikrą kiekį skirtingų daiktų, ir uždengiant jų, paprašyti tiksliai aprašyti jų. Vizualiai sugebės prisiminti ir visokias kiekvieno daikto smulkmenas.

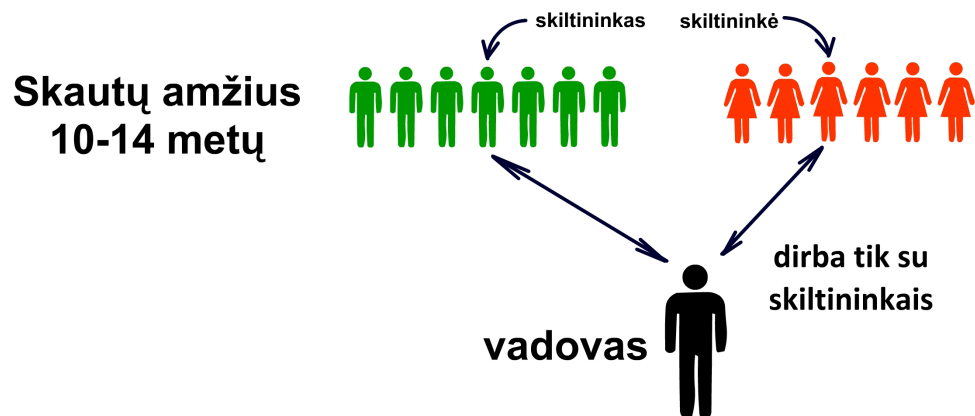
Audialinė: pvz. paploti (nerodant) tam tikrų ritmų keičiant garsumą ir paprašyti atkartoti. Arba sudainuoti kokią „afrikietišką“ dainą (kur daug nesuprantamų žodžių) ir paprašyti ją atkartoti. Audialams turėtų sektis geriau.

Kinestetinė: pvz. į maišą įdėti skirtingų daiktų ir čiupinėjant paprašyti atspėti kas tai... kinestetikam turėtų sektis geriau. Beje, kinestetikai, kai klausia kažką įdėmiai, tuo pačiu metu ką nors daro (piešia, krapšto ar dar ką), nes visa informaciją jie praleidžia per veiksmą.

Bet prisiminkite: nors kiekvienas ir turi tik vieną pagrindinį kanalą, bet reikia skatinti ir kitų kanalų lavinimą – taip žmogus turės daugiau galimybių greičiau ir įvairiau prarasti pasaulį.

7. SKILČIŲ DINAMIKA

Kokybiškai skautų vienetas auga pakopomis. Iš pradžių vadovui pakaks surinkti nors vieną skautų amžiaus skiltį ir kryptingai su ją dirbti, kol visi skilties skautai taps patyrusiais skautais.

Aišku, dažniausiai būna, kad ateina daugiau vaikų (visiems žinomas atvejis - klasė). Tokiu atveju pradiniam etape vadovo laukia didesnis darbas: suskirstyti visus į keletą skilčių ir su kiekviena atskirai dirbti (apie pirmus skilties žingsnius jau buvo kalbėta). Reikia įsidėmėti, kad skiltis turi būti vienos lyties (vaikai skirtingai vystosi, atsiranda skirtingi interesai, skirtingos temos ir t.t., nes prisiminkim – tai turėtų būti draugų kompanija).

Pirmas etapas (skilties sukūrimas ir nuo 10 iki 14 metų vaikų skautavimas jame) jau senai aiškus visame pasaulyje. O dėl kitų etapų yra labai daug variantų, kurie turi savo plusus ir minusus.

Reikia pripažinti, kad privalomas pradinis išsilavinimas Lietuvoje – skautiško metodo nuoseklumo garantas. Vaikas privalo išbūti 10-12 metų mokykloje (mieste). Jo mobilumas sparčiai padidėja tik po mokyklos baigimo. Per tą laiką ir realizuojama skautiška programa.

Klausimas - ko mes norim gauti kaip vaiko įgūdžių ir patyrimo galutinį rezultatą? Ar vaikas iki mokyklos baigimo buvo tik skautavimo dalyvis, ar paragavo ir vadovavimo atsakomybės. Dėl to reikia apsispręsti, kokį skautavimo modelį jus pasirinksite. Ar tapę patyrusiais skautais vaikai toliau turėtų gauti tik programą, ar perimti dalį vadovavimo ir kuruoti savo skautų skiltis?

Mes rinkom vadovavimo sistemą, nes:

- kaip jau minėjom, darydami klaidas ir iš jų mokydami, bandydami dalykus, kurių anksčiau nemokėjo ar bijojo pabandyti, skautai, skiltininkai tobulina savo vadovavimo gabumus ir savo charakterius;
- po mokyklos baigimo ne tik skautavę, bet ir vadovavę vaikas gaus daugiau iš skautavimo;
- duos skautavimui (perims dalį vadovo pareigų kuruoti naują skiltį ir skatins savo vieneto augimą) - nes patirtis rodo, kad dauguma išvažiuoja po mokyklos baigimo į kitus miestus ir vadovas lieka vienas pradėti viską iš naujo;
- gal ir pakeis vadovą ar įkurs naują vienetą savo mieste/naujame mieste;
- duos organizacijai – nes nauji lyderiai prisidės prie bendrų organizacijos reikalų.

Tokiu atveju, perimdami naujų skilčių kuravimą (geriau po du/tris žmones kuruoti vieną skiltį – nes vienas gali kartais negalėti ir dvi/tris galvos geriau, negu viena), vaikai toliau išsaugoja savo skiltį – draugų kompaniją. Kartu su tuo tęsia savo skautavimo praktiką – nes vadovas toliau su jais dirba.

Tokio sprendimo ypatumai:

a) prieš imdamas kurti naują skiltį, vadovas jiems turi suorganizuoti skiltininkavimo kursus (galima drąsiai teikti šio leidinio informaciją), kad perteiktų skilties kuravimo techninius aspektus ir žinias: prie vaikų skautavimo skiltyje išgyventų pamačiau, pajutau pridėti trečią – supratau kodėl būtent taip buvo daryta ir vyko.

b) vaikai po du ar tris kuruoja naują skiltį (geriau po du/tris – nes vienas gali kartais negalėti ir dvi/tris galvos geriau, negu viena);

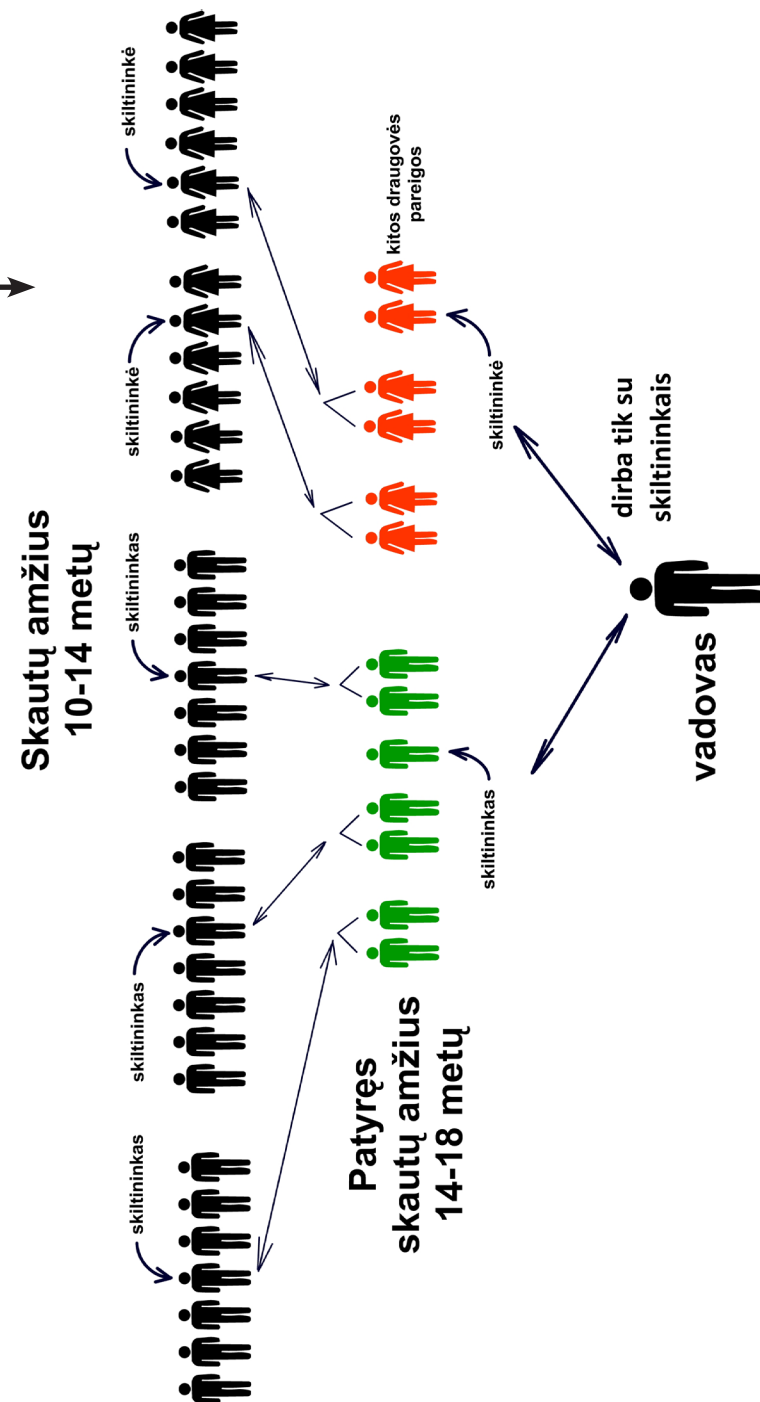
c) skiltininkas nekuruoja skilčių, bet tęsia savo darbą su savo skiltim – padeda kuravime kitiems bei organizuoja tolesnes sueigas savo skilčiai, remdamasis skautiška programa ir vadovo patarimais. Šiuo atveju jis jau gali savarankiškai kurti sueigų tinklėlį (aišku, su vadovo pagalba). Kartu su tuo skiltininkas iš dalies perima specialybės grupių vedimą;

d) geriausia, jeigu vaikinai kuruos berniukų skiltis, o merginos – mergaičių;

e) žmonės neužimti kuravimu gali atlikti kitas draugovės pareigas.

Daugiausia medžiagos į pagalbą savo skilties kuravimui patyrę skautai turi sukaupę savo skiltyje, būdami skautais - skilties knygoje. Štai kodėl viską verta nuosekliai ir pastoviai konspektuoti.

Pvz. paimant kokios nors buvęs savo skilties sueigos skiltininko metodiką ir dalyvių išpūdžius bus galima iškart prisiminti, kaip tai buvo: kaip matėm, kaip pajutom ir dabar supratom, kaip tai buvo padaryta. Kartu su tuo ir maršrutai, naudinga informacija ir daug, daug kito, ką skiltis sukaupę savo skilties knygoje kai kiekvienas tvarkingai atlikinėjo savo pareigą :)

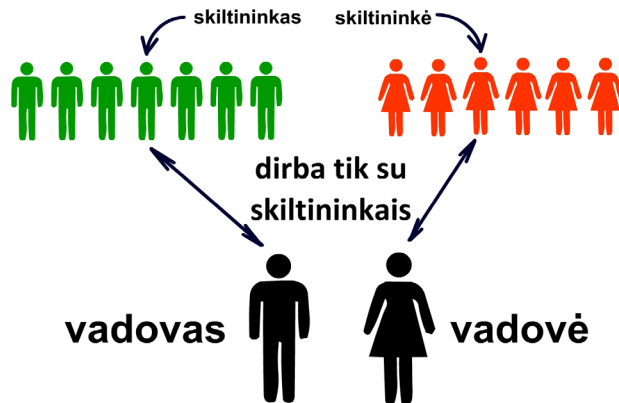
Gali iškilti klausimas: o jeigu patyrusių skautų pasidarys per daug? Skautų niekada nebūna per daug. :) Tiesiog gims daugiau draugovių su savo skiltimis.

Ir beje, aišku, geriausias variantas, jeigu nuo pat pradžių su berniukais dirba vadovas, o su mergaitėm - vadovė. Nes berniukiškas skautavimas tai daugiau aktyvumas, ekstrimas ir nuotykis, kur berniukui duodama galimybę išbandyti save, gauti atsakomybes ir pripažinimo. Ir vyras vadovas tikrai galės geriau suprast berniukiško skautavimo poreikius ir sugalvoti priemones jų patenkinti. Apart to mergaitiškas skautavimas, tai daugiau susikaupimas ir meilė. Ir šiuo atveju jau vadovė geriau galės suprasti mergaitiško skautavimo poreikius ir sugalvoti priemones jų patenkinti. :) Nors mergaites kartu su tuo visai norėtų ir berniukiško skautavimo.

**Berniukiškas skautavimas =
aktyvumas + ekstrimas + nuotykis + vadovas.**

**Mergaitiškas skautavimas =
(berniukiškas skautavimas) + susikaupimas + meilė + vadovė.**
2

Skautų amžius
10-14 metų

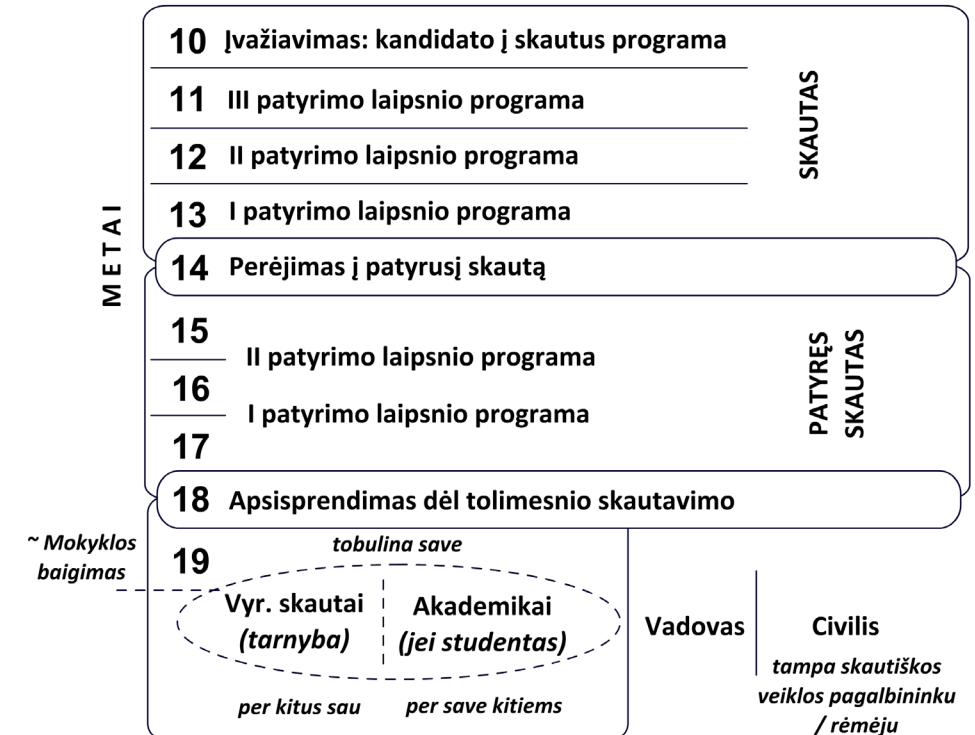
Ir tam, kad berniukai norėtų tapti vadovais, jiems turėtų būti suteikta tris galimybės:

- 1) savirealizavimo galimybė (veikimo laukas);
- 2) varžybiavimas "aš galiu geriau" (ego iššūkis);
- 3) pripažinimas (veiklos tęsimui)...

8. JAUNIMO PROGRAMA

8.1. SKAUTAVIMAS IR GYVENIMAS

Skauto tobulėjimo eiga turi ciklus, kurie susiję su jo amžiumi ir jų išraiška yra jaunimo programa. Ciklas – metai, nuo rudens pradžios iki vasaros pabaigos, nes kaip sakė Banden-Powellis: „skautai 355 dienas ruošiasi stovyklai ir 10 dienų joje dalyvauja“ (stovykla yra skautiškų metų kulminacija).

Kai skautui tik 10 metų, jis veikdamas savo skiltyje išeina kandidato į skautus programą – vasaros stovykloje duoda skauto įžodį, gauna skauto ženkliuką ir skauto kaklaraištį.

Kai skautui 11 metų, jis veikdamas savo skiltyje išeina III patyrimo laipsnio programą – vasaros stovykloje gauna III patyrimo laipsnio ženkliuką.

Kai skautui 12 metų, jis veikdamas savo skiltyje praeina II patyrimo laipsnio programą – vasaros stovykloje gauna II patyrimo laipsnio ženkliuką.

Kai skautui 13 metų, jis veikdamas savo skiltyje praeina I patyrimo laipsnio programą – vasaros stovykloje gauna I patyrimo laipsnio ženkliuką.

Kai skautui 14 metų, jis veikdamas savo skiltyje parodo, kad atitinka patyrusio skauto vardą – vasaros stovykloje duoda patyrusio skauto įžodį, gauna patyrusio skauto kaklaraištį.

Kai skautui 15-17 metų, jis veikdamas savo skiltyje, kartu su kitu savo skilties nariu kuruodamas vieną skautų skiltį, praeina II ir I patyrusio skauto patyrimo laipsnio programą – vasaros stovykloje gauna II ir I patyrimo laipsnio ženkliuką.

Kai skautui 18 metų, ateina laikas apsispręsti, ką jis darys toliau:

- ar eis į vyr. skautų tarnystę (per tarnystę kitiems gaus sau);
- ar, jei bus studentu ir nenorės nutraukti skautavimo, eis į akademikus (tobulindamas save suteikia naudą savo skautiškai organizacijai, kaip geresnis vadovas, savo srities specialistas);
- ar taps vadovu ir dirbs su vaikais;
- ar taps civiliu, skautiškos veiklos pagalbininku/rėmėju (suaugę skautybėje, tėvai, skautavimo lobistai, vyr. skautų rezervas).

Bet jei užteks laiko, tai skautas gali būti ir vyr.skautu, ir akademiku (nes tai vyr.skautavimo pratęsimas studentiškoje terpėje), ir vadovu.

Jei truputi plačiau, vyr. skautų tarnystė – tai aktyvūs skautai, praėję kandidatų programą ir davę vyr. skauto įžodį. Jie ieško probleminių vietų skautiškame judėjime/organizacijoje/vienete ir aktyviai padeda jas spręsti. Kai vyr. skautai tampa neaktyvūs (nekelia iniciatyvos ieškoti problemines vietas ir prisidėti prie jų sprendimo) – jie pereina į vyr. skautų rezervą (iš kur kartais trumpam gali grįžti į tarnybą padėti įgyvendinti tam tikrus projektus), kas iš esmės jau yra civiliai.

Bet nepamirškime apie tai, kam buvo kurtas skautavimas – išmokyti padėti visuomenei. Ir skauto savęs tobulinimas per programą, sueigas, stovyklas, žygius yra tik paruošimas pilietinei skautų tarnystei visuomenei. Tai turėtų būti pagrindinis skautavimo uždavinys. Tada ir „nebuksuos“ vidinė skautų idealų sistema, nes visada bus kam ją pritaikyti. Ir kiekviename cikle skautas kaip asmenybė ir skautai kaip skiltis, arba jau kaip būrelis, galės daryti vis daugiau gerų darbų visuomenei. Už tai skautus pradės gerbti.

8.2. SUEIGŲ TEMOS

Kaip jau buvo minėta, skautiška programa turi savo cikliškumą – gilinimąsi. Visą skautišką jaunimo programą galima suskirstyti į penkias temas, kurios vis labiau paliečiamos kiekvieno ciklo metu (priklausant nuo skautavimo specifikos (jūrų, oro, kalnų, raitieji ir t.t.) prisideda dar viena atitinkama tema. Pvz. jūrų skautai turės dar „jūreivystę“).

Tai tik pagrindas ir orientyras (organizacijos teikiamoje jaunimo programoje daug smulkiau aprašyti patarimai, ką vaikas kiekviename cikle turi sužinoti – bet tai tik gairės vadovui sudarant savo sueigų ir renginių temų tinklėlį, nes skautavime kai kuriuos dalykus galima sužinoti tik per praktiką ir pavyzdį, o ne atsiskaitant pagal „popieriuko punktus“). Aišku kiekvieną temą galima išplėsti daug daugiau, bet tas išplėtimas turi pasireikšti cikliškume.

Tai reiškia, kad vadovas planuodamas sueigų ir renginių temas, organizuodamas išbandymus ir pasitikėjimo uždavinius vaikams, pats nusprendžia, kad vaikas yra visiškai praėjęs vieno ciklo programą ir gauna naują patyrimą rodantį ženklą (jokių popierinių reikalavimų kišimo po vaiko nosi).

8.2.1. SPECIALYBĖS

Specialybės – tai papildoma lygiagreti veikla, projektas, per kurį vaikas išigyja gilesnių, specifinių tam tikros srities žinių. Specialybių esmė - ne ženkliukų kiekis, o žinios ir jų mokėjimo pritaikyti galimybės – nesąmoninga kompetencija. Patartina, kad vaikas darytų ne daugiau dviejų specialybių projektų per ciklą (nes per ciklą jis turi parodyti savo sugebėjimus pasirinktoje srityje ir gauti pripažinimą gaudamas tos specialybės ženklą). Žmonės pasirinkdami specialybes, buriasi pagal pasirinkimą į grupes. Specialybės grupės vadovas kuruoja atskirai per visą ciklą. Patartina, kad specialybės projekte dalyvautų kompetentingi žmonės iš išorės.

Kai vadovas turės jau patyrusių skautų skiltį, jos skiltininkas iš dalies gali perimti specialybės grupės kuravimą.

Lavinimasis	Skaitymas Žaidimai Dvasinė programa
Medicina	Pirma pagalba Sveika gyvensena * Mankšta * Žalingi įpročiai
Lietuva	Gamtotyra Kultūra * Šokiai * Tautosaka * Dainos * Simboliai Geografija
Stovyklavimas	Paruošimas Išsikūrimas Pionerija Orientavimas Ugnies kūrimas Įrankiai Maistas Žygiavimas
Skautiškas	Judėjimas * Įžodis * Priesaikos * Metodas * Skautų istorija * Kitos organizacijos Organizacija * Struktūra * Simboliai * Identitetas Raštvedyba Specialybės Laužavedyba Renginiai

8.3. SUEIGŲ TINKLELIS

Sueigų temų tinklelį formuoti galima pasinaudojant paprastu metodu (šiuo metodu galima planuoti bet kokią skautišką veiklą – nes viskas pateikiama per prasmingą veiklą).

Ką noriu perteikti? Per kokią veiklą? Ko man reikės?

<p>Lietuvos raudonosios knygos paukščiai (kad vaikai galėtų juos atpažinti gamtoje)</p>	<p>Audio garsai / paveiksliukai atpažinimui</p>	<p>* Lietuvos raudonosios knygos (paveiksliukai joje), * audio garsų, * atskirų kortelių su paukščių paveiksliukais</p>
<p>Mano miestas (kad vaikai kūrybiškai atrastų savo miestą iš naujo)</p>	<p>Foto krosas</p>	<p>Fotoaparato, užduočių lapo (pvz. skrendantis kilimas, kukuojantis balandis, dėdė Jonas, vedybos, gyvybės ženklai ir t.t.)</p>

Kaip pavyzdys, situacija: tu kaip vadovas jau du metus dirbi su skautų skiltimi. Jie pradeda antra ciklą – antrą skautų patyrimo laipsnio programą.

Priemonės: Tam kad šiam ciklui sudaryti sueigų tinklelį reikia pasiimti praeito ciklo tinklelį (kad pažiūrėti į ką galima giliau gilintis per šią ciklą) ir kartu su tuo bendrą sueigų temų vaizdą, kuris pateiktas 8.2 šios knygos skyriuje ir pradėdam planuoti visiems metams naują sueigų tinklelį. Arba jei neturi praeitų metų – kurk naują.

Kaip sudaryti: Paimam kokia nors temą iš 8.2 temų sąrašo į „Ką noriu perteikti“. Pvz. Lietuva -> Gamta -> Lietuvos raudona knyga -> Paukščiai (žiūrėk paveiksliuką su tinkleliu pvz.). Po to atsakom į klausimą „Per kokią veiklą?“ Ir užbaigiam „Ko man reikės?“

Datos: šalia suplanuotos sueigos reikia parašyti datą. Pavyzdyje datos nepateikti, nes kiekvienas vadovas ir skiltis renka sueigų dažnumą pagal save. Patartina ne rečiau viena kart per savaitę.

Sudarymo smulkmenos:

1) Suprasti kuriai skilčiai tai daroma: berniukų ar mergaičių, nes jie turi skirtingus skautavimo ypatumus, apie kurias buvo šnekta 7-ame šio leidinio skyriuje (kad išvelgti tokius ypatumus ir specifika, šio leidinio priede pateikta vadovo ir vadovės sudaryta sueigų tiklelius trims mėnesiams).

2) Sueigų tinklelį geriau daryti kaip kalendorinį planą įtraukiant bendrus skautiškus draugovės/tunto/organizacijos renginius, Valstybes šventes ir t.t. Tai padės planuoti sueigų temas orientuojantis į artimiausią įvykį. Ir tuo pat metu planuoti savo kaip vadovo laiką.

3) Žiūrint į 8.2 temų sąrašą, surūšiuoti kokie priklauso nuo metų laiko, nuo oro, nuo patalpų ir t.t. 4) Atsižvelgiant į ketvirtą punktą, sueigų tinklelis daromas ciklo pradžioje visam ciklui. Artėjančius tris mėnesius smulkiau, toliau apitiksčiai numatant temas. Bet niekas nedraudžia padaryti visą planą iškart.

5) Tik kuriant skiltį reikia kuo greičiau užbaigti jo komandos formavimą ir paaiškinti skautavimo ypatumus.

6) Planuojant ir nagrinėjant tam tikrą temą stenkitės kuo daugiau naudoti kitų žmonių kompetencijas, nes daug įdomiau kur nors nukeliauti ir kai tau žmogus (šios srities specialistas) gyvai papasakoja ir parodo dalykus tave dominančia tema.

Ir, vadovai, nebijokite, kad jūs kažko nežinote. Nes tai puiki proga ir jums sužinoti kažko naujo... Ir netgi iš vaikų, nes pagal šiuolaikišką pavyzdį, mes mokomės visą gyvenimą...

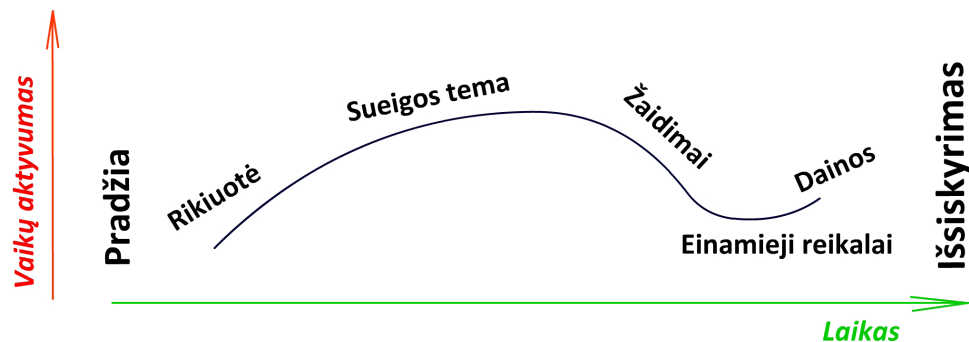
Kaip dirbti pagal tinklelį: sudaręs turėsi metų skautišką kalendorinį planą, pagal kurį ir stebinsi skiltininkus jų sąmoninę nekompetencija duodant temas skilties sueigoms.

8.4. SUEIGOS DINAMIKA

Kiekviena sueiga turi savo planą. Jis turi būti pakankamai struktūruotas laiku (kad neišsiplėsti) – dažniausiai tai pusantros-dviejų valandų susitikimas. Plano pavyzdys:

- Rikiuotė – keletas rikiavimo pratimų, raportas, šūkis (tai suderina kvėpavimą – vyksta prisijungimas ir nuteikimas darbui, taip pat rikiuotė – disciplinos pratimas);
- Sueigos tema;
- Žaidimai;
- Einamieji reikalai;
- Dainos;
- Išsiskyrimas (specifinis paprotys, pvz. ciku-caku, nurodantis visiems, kad sueiga pasibaigė).

Viso šio įvardinto plano vaikų aktyvumo dinamika turi būti išsiskirstyta taip:

Vadinasi, sueiga turi turėti aiškią pradžią ir pabaigą. Sueigos tema turi vykti aktyvesnėje fazėje. Po temos reikia pamankštinti ir protą, ir kūną. Aptarti einamuosius reikalus. Ir kad truputi pakelti dinamiką – padainuoti. Ir esant geroms natoms, išsiskirstyti, prieš tai atlikus specifinį paprotį.

Einamųjų reikalų aptarimą galima nukelti ir į sueigų pradžią iškart po rikiuotes. Bet svarbiausia nepersižaisti ir užbaigti ant geros nuotaikos pakėlimo. Kitaip sakant, „išeiti iš restorano truputi alkanu, kad gerai jaustis po maisto priėmimo“.

Jei per sueigą kilo ginčų ar keblumų, per skiltininką skautai gali prašyti vadovo patarimo (jeigu vadovas yra kažkur šalia, arba paskambinę, arba išsiaiškinti iki kitos sueigos).

8.5. GARBĖS TEISMAS

Kiekviena draugovė įsteigia savo garbės teismą, kurį sudaro skiltininkai. Jie susirinka vieną kartą per mėnesį; vadovas susitikime nedalyvauja. Susitikime yra atvirai aptariami draugovės reikalai, problemos, veiklos gairės ir pageidavimai. Po to viskas struktūruotai (problema / siūlomas sprendimas) pateikiama savo vadovui, su kopija tuntininkui (jei toks yra), ir su juo viskas išdiskutuojama. Visiems garbės teismo siūlymams visada reikia vadovo pritarimo (bendriems tunto reikalams reikia tuntininko pritarimo). Garbės teismas tik siūlo, o ne sprendžia ar nutaria; nutariamam daromas kartu su vadovu ir paskui stengiamasi jį įgyvendinti [3].

Garbės teismo tikslas yra suteikti kuo daugiau atsakomybės ir iniciatyvos skiltininkams ir kiekvienam draugovės skautui, kaip individui, vedant visą draugovę prie vis didesnės saviauklos ir savivaldos. Garbės teismas jokia būdu nėra „korimas“, bet savikritiškos atsakomybės ugdymas [3].

Garbės teismo sėkmingumas priklauso nuo to, kaip kiekvienas siūlymas ir po to sekantis nutarimas bus įvykdytas. Proga atvirai išsikalbėti, geriau pažinti save, savo skiltį ir draugovę bei pajusti savo atsakomybės dalį, yra tik pradžia - tikrai pažangai reikia įgyvendinti kiekvieną nutarimą. Todėl kiekviename posėdyje turėtų būti peržiūrėti praėjusio posėdžio siūlymai ir patikrinti įvykdyto nutarimo rezultatai [3].

9. VADOVO VAIDMUO

Vadovo vaidmuo skilčių veikloje yra pagrindinis, nes jis žino visą skautavimo metodo sistemą ir moka kryptingai ją taikyti. Daug daugiau, jis yra didysis brolis, kuris visada turi ką patarti, parodyti ir nukreipti. Kartu vadovas visada turi plėsti savo erudiciją ir žinias (nes jei visi eina į priekį, stovėdamas tu - judi atgal), kad visada galėtų rodyti patyrimą ir kūrybingą pavyzdį. Ir pačiam tai yra naudinga.

Skatinat savo mąstymą kartais galima daryti ką nors neįprasto: kita ranka valytis dantis, važiuoti į darbą kitu keliu, užvirinti kavą kita ranka – tai skatina smegenis pradėti mąstyti, o ne veikti pagal šablonus.

Dirbdamas su skiltimis, jų skiltininkais, iš išorės kviesdamas savo srities ekspertus, rengdamas skilčių varžybas, organizuodamas žygius, stovyklas, rūpinandamasis finansais, vadovas atstovauja savo skautų interesus kaip organizacijoje, taip ir visuomenėje. Nes būti vadovu – tai skautiško gyvenimo pratęsimas. Ir vadovo pareiga yra pati gerbiamiausia skautų judėjime.

Ir nepamirškite su vaikais dalintis savo išpūdžiais, nes tai geriausias pavyzdys, suteikiantis artimesnį išgyvenimo ir patirties ryšį. Nes skautavimo receptas ištiktųjų yra labai paprastas – duoti vaikams tokį patirtį, kurie jie šiaip negalėtų gauti gyvenime.

10. REFLEKSIJA

Refleksija, tai kai vadovas klausia vaikų, kaip jiems sekasi, kokių išgyvenimų jie turėjo, jis domisi jų išpūdžiais, mintimis, pažįsta vaikus ir jų lūkesčius, sužino ką jie apie save mano, kaip save mato, leidžia išsipasakoti. Geriausia tai daryti kokioje nors jaukioje vietoje (pvz. ant didelio kalno, ant šieno kūgio, prie greitai bėgančios upės, ar šiltame namelyje žiemos metu). Ir prieš tokį susitikimą reikia suplanuoti eilę klausimų (ką jus norite sužinoti, ir ką, jūsų manymu, vaikams būtų gerai suprasti apie save per savo išgyvenimus). Nes jūs, tiesiogiai kalbėdami ir klausinėdami, moderuosite šio susitikimo eigą. Tokie susitikimai dar naudingi tuo, kad galima pamatyti kaip keičiasi vaikų bendravimas ir elgesys, ir taip atnaujinti bendravimo su jais strategiją (po to ir patarti skiltininkams).

PORA ŽODŽIŲ APIE LEIDINĮ

Šis leidinys yra skiltininkavimo mokymų vadovams konspektas. Mokymai buvo rengti kaip Gilvelinis projektas ir kaip LiJOT mokymų vadovų mokymų praktinė dalis.

Rengiant šį leidinį, buvo panauduota:

- [1] G. Plačas, Skilčių sistema, 1986, Chikago.
- [2] Ankstyvasis užsienio kalbų mokymas: Pradinių klasių mokinių mokymosi ypatumai, 2007;
- [3] Lietuvių skaučių seserija, Vadovės užrašai - Nr. 3;
 - World Scout Bureau, Scouting In Practice: Ideas For Scout Leaders, 1996, Switzerland;
 - WOSM - European Region, Adult Resources Core Group, The “Grey Area”, 2010;
 - Lietuvos skautija, Jaunimo programa, 2006;
 - Motyvacijos žmonių tipų žemėlapis ir bendravimo strategijos žemėlapis sukurti pasiremiant socionika ir neurolingvistinio programavimo žiniomis.
 - Asmeninė patirtis, pastebėjimai.

Antrame leidime yra smulkiau paaiškinti kai kurie dalykai ir atkreiptas dėmesis į skirtingus lyčių skautavimo bruožus.

Svarbu, kad būtų į naudą!

Ad Meliorem!
Tarnauti!
gilv. senj. Pavel M.

SUEIGŲ TINKLELIS, SUDARYTAS VADOVU

Sueigų tinklelis II-am skautų patyrimo laipsniui, rudens sezonui.

Nr.	Data	Ką noriu pateikti?	Per kokią veiklą?	Ko man reikia?
1.	Skautiškas	Supažindinti su nauja uniforma (simboliais), papasakoti apie jų reikšmę.	Žaidimas „Aprenk skautą“ - ant popieriaus nupieštas skautas, reikia teisingai sudėlioti uniformos elementus (t.sk. patyrimo laipsnių ženklelius)	Didelių popieriaus lapų, skautiškų emblemų, ženklelių, uniformos elementų, piešimo priemonių.
2.	Stovyklavimas	Pionierijos pagrindai būsimai stovyklai	Pagal galimybes sueiga lauke. Skiltys gauna po užduotį – įvardintas mazgas, reikia praktiškai pritaikyti (surišti dvi kartis kryžmai, prailginti lazdas ir t.t., taip pat surišti įvairias kilpas). Skiltis, greičiausiai ir teisingai atlikusi užduotį, apdovanojama.	Medienos, virvių, prizo (valgomo).
3.	Lietuva	Supažindinimas su etnografiniais Lietuvos regionais	Įtraukti skautus, kad papasakotų, iš kokio krašto kilę jų tėvai ir seneliai. Paprašyti pasakyti senelių minėtą patarėlę, rakandų pavadinimą ar keistesnius žodžius. Įvardinti regionus, duoti skautams parodyti žemėlapyje. Duoti skiltims pažymėti regionus kontūriniame žemėlapyje. Paskaityt po pastraipą ar duoti paklausti, kaip skamba to krašto tarmė.	Lietuvos žemėlapis, kontūrinių žemėlapių, rašymo priemonių, audio įrašų ar literatūros. Gal būt – tautinių kostiumų paveikslėlių.

PRIEDAS 1

Lenteles tiesinis...

PRIEDAS 1

Lenteles tiesinis...

Nr.	Data	Ką noriu pateikti?	Per kokią veiklą?	Ko man reikia?
4.	Skautiškumas	Supažindinimas su organizacijos struktūra, valdymo organais	Žaidimas „skautijos automobilis“. Pasakojant apie struktūrą, piešiamas automobilis, skautai turi surašyt, kurias jo dalis atitinka taryba, pirmija, seniūnai, eiliniai skautai. Po to visi kartu mokosi grafiškai pavaizduot struktūrą ant didelio lapo.	Didelio formato popieriaus lapų, markerių.
5.	Medicina	Išmokyti suteikti pirmąją pagalbą nudegus ir nušalus, perkaitus ir esant bendram sušalimui.	Skiltys apsikeičia „atstovais“, kurie vaizduoja atitinkamus ligonius. Skiltis turi suteikt ligoniui pirmąją pagalbą. Prieš tai papasakojama apie teisingą pagalbos suteikimą, po žaidimo įvertinami skilčių veiksmai.	Pirmosios pagalbos plakatų su nudegimų ir nušalimų paveikslėliais. Tvarsliavos, pirmosios pagalbos vaistinėlės.
6.	Lavinimasis	Lavinimasis – naujo pobūdžio fiziniai užsiėmimai – supažindinimas su laipiojimu uolomis.	Išvyka į laipiojimo centrą patalpoje. Pakviečiamas instruktorius, kuris supažindina su sale ir įranga, papasakoja apie privalomas saugos taisykles, tada skautams leidžiama lipti sienele, pasiskirsčius poromis ir vienam kitą pasaugant..	Susitarti dėl salės ir instruktoriaus, gauti tėvų sutikimus.

Nr.	Data	Ką noriu pateikti?	Per kokią veiklą?	Ko man reikia?
7.	Skautiškumas	Laužavedyba	Žaidžiamas „laužas“ patalpoje, skiltys ateina į sueigą pasiruošę praveist žaidimus, žaidimai neturi kartotis – reikia iš anksto suderinti su vadovu.	Malkos, žvakutės, muzikos instrumentai pagal poreikį, dainorėliai.
8.	Stovyklavimas	Orientacija pagal žvaigždes.	Gali būti išvyka į planetariumą, arba jeigu geras oras – sueiga vakare gamtoje. Parodomi žvaigždynai ant popieriaus (žvaigždėlapyje), po to skautams duodama nustatyti kryptis.	Suorganizuot išvyką į planetariumą, arba – žvaigždėlapių.

Šiame palyginime mes remiamės anksčiau įvardinta nuostata, kad vadovas geriau supranta berniukų poreikius, o vadovė – mergaičių ir norime patikrinti, ar tikrai veikia berniukų ir mergaičių skautavimo receptai (žr. 55 psl.). Todėl mes nekreipiame didelio dėmesio į pačią sueigų tematiką: krikščionybė, tautiškumas, pilietiškumas ir t.t. Nepamirškime, kad koks vadovas – tokie ir vaikai, pvz.: jeigu vadovas neis į bažnyčią, tai ir vaikai į ją tikrai neis. Tas pats principas galioja ir kitiems gyvenimo sritims.

Pateiktas sueigos plano pavyzdys nėra etaloninis ir yra pateiktas toks, koks ir buvo gautas – nebuvo atlikta jokių koregavimų. Svarbiausia yra kas kita – suprasti ir parodyti, į ką orientuojasi vadovė ir vadovas. Taigi vadovo sueigų plano pavyzdyje pateikti užsiėmimai apima šiuos dalykus: varžybas, nuotykius, discipliną, kūrybą, analizę, mąstymą, inžineriją, kūrimą, fizinį pasirengimą ir meninę raišką (dalykų eiliškumas turi svarbą).

Kaip matome, berniukų skautavimo receptas, remiantis šiuo pavyzdžiu, puikiai pasitvirtino. Tai pat papildomai

atsirado ir pradėjo dominuoti anksčiau neminėta vyriškumo savybė – konkuravimas/ varžymasis ir ši priemonė berniukus labai motyvuoja. Bet per didelis varžybinio elemento naudojimas irgi negerai – mažiau bus galimybių daryti atskirų skilčių sueigas, kad skiltis galėtų susigrumti kaip komanda - šeima. Taip pat reikia priminti, kad „paradui vadovauja“ skiltininkai, o ne vadovas, nes iš sueigų plano tikrai matosi vadovo dominavimas sueigų vedime – bet mes gi ne norime „mokyklos su mokytojais ir mokiniais“.

SUEIGŲ TINKLELIS, SUDARYTAS VADOVE

Sueigų planas kurtas sausio-kovo mėnesiams, skautų amžiaus (10-14m.) skautams.

Nr.	Data	Ką noriu pateikti?	Per kokią veiklą?	Ko man reikia?
1.	Sausio 1 sav.	Kristaus gimimo istorija. Trys Karaliai.	Vaidinimas	Veikėjų vaidmenų, jų gyvenimo aprašymų, aprangos.
2.	Sausio 2 sav.	Sausio 13-osios istorija.	Filmo rodymas. Įvykių vaizdo (maketo) atkūrimas.	Filmo, kompiuterio, projektoriaus, popieriaus, žirklių, klijų ir t.t.
3.	Sausio 3 sav.	Skautų dainų konkurso „Gražių dainelių daug girdėjau“ repeticija. Konkurso istorija.	Sudėlioti istoriją iš atskirų sakinių. Prisistatymo ir dainų repeticija, jos filmavimas ir aptarimas „kas negerai?“	Dainų konkurso istorijos, muzikos instrumentų, video kameros, kompiuterio peržiūrai.
4.	Sausio 4 sav.	Maisto piramidė.	Menu sudarymas. Žaidimas „Maisto minų laukas“. Atpažinti, kurie produktai priskiriami krakmolui, baltymams ir etc.	„Minų lauko schema“. Maisto produktų kortelės. Maisto piramidės schema.
5.	Vasario 1 sav.	Rūkymo keliamą žala. Rūkymo prevencija.	Specialisto pasakojimas. Farmacijos muziejaus lankymas ar filmas, vaidinimai (komedija, tragedija ir t.t.)	Specialisto. Vaizdinių priemonių. Situacijų vaidinimui.
6.	Vasario 2 sav.	Talentų šou „Meilė Tėvynei“.	Šoki, dainą, vaidinimą, grojimą ir t.t. Vadovas- Tėvynė, vaikai per pasirodymus išreiškia meilę.	Scenarijus. Aplinkos paruošimas. Trispalvė.
7.	Vasario 3 sav.	B.P. gimtadienis.	B.P. gyvenimo vaidinimai. Žaidimai.	B.P. gyvenimo istorija. Žaidimai. Tortas

PRIEDAS 2

Lenteles tiesinis...

Nr.	Data	Ką noriu pateikti?	Per kokią veiklą?	Ko man reikia?
8.	Vasario 4 sav.	Aš - skautas!	Šaradų vaidinimas.	Priesakai.
9.	Kovo 1 sav.	Šv. Kazimiero istorija. Mugė.	Mugė (perkant moki Kazimiero gyvenimo dalimi). Vaidinimas.	Suvenyrai mugei. Istorijos.
10.	Kovo 2 sav.	Tautiškumo dvasia.	Minėjimas mieste.	Uniformos, gairės, arbata.
11.	Kovo 3 sav.	Pasninko prasmė.	Susikaupimo vakaras/ takelis.	Žvakutės, giesmės, kas yra pasninkas?
12.	Kovo 4 sav.	Žygiavimo praktika.	Mokymai, taisyklės, teorija.	Teorijos, švilpuko, gairės

Pateiktas pavyzdys irgi nėra etaloninis ir yra pateiktas toks, koks ir buvo gautas – nebuvo atlikta jokių taisymų. Svarbiausia – suprasti ir parodyti, į ką orientuojasi vadovė ir vadovas, ar veikia berniuko ir mergaitės skautavimo receptai bei padėti suprasti, ko daugiau reikia berniukams, o ko – mergaitėms.

Šiame vadovės sueigų plano pavyzdyje pateikti užsiėmimai apima šiuos dalykus: kūrimą, susikaupimą, pamąstymus, kūrybą, refleksiją, savianalizę, šiek tiek nuotykių, meninę raišką, vaidybą, discipliną (dalykų eiliškumas irgi turi svarbą).

Kaip matome, anksčiau įvardintas mergaičių skautavimo receptas, remiantis šiuo pavyzdžiu, puikiai pasiteisino. Teigiami dalykai, kuriuos galima pabrėžti šiame pavyzdyje: skiltis pagal šį planą turi galimybę daryti sueigas atskirai, kad susigrumtų kaip komandos. Ir nėra jaučiamas vadovo dominavimas sueigų vedime.

Apibendrinami galime sakyti, kad abu planai yra geri tuo, kad visur yra kuriamos galimybės komandiniam darbui – tai yra geros skilties veiklos požymis. Taigi mūsų berniukų ir mergaičių skautavimo receptai pasitvirtino. Jei vadovė veda berniukų skiltį arba vadovas – mergaičių, tegul atkreipia dėmesį į tam tikrą lyčių skautavimo specifiką.